

A VICTORIÁBAN ÉLŐ MAGYARSÁG TÖRTÉNETE

I. Rész

Bevándorlás - Letelepedés

A második világháború utolsó hónapjaiban sokszázezer magyar kerül Németországba, akik jelentős része nem tér vissza a szovjet csapatok által megszállt szülőföldjére, hanem arra vár évekig, hogy a szabad világban új életet kezdjen bárhol ahol erre lehetőség nyílik. Ezekhez hamarosan újabb réteg csatlakozik akik 1947/48-ban hagyják el Magyarországot. A különböző országokba való kivándorlásokra 1948-ban kezdődnek a regisztrálások.

Ausztrália 170,000 keleteurópai menekültet fogad be az 1949/52 közötti években. Az ausztrál bevándorlási bizottságok válogatási elvei szerint az ideális bevándorlók a nőtlen, vagy fiatal házaspárok akik erősek, egészségesek és bármi munkára használhatók, irányíthatók a kétéves kontrakt munka ideje alatt. Nagy családok ritkán kerülnek a bizottság elé.

Az idősebbeket lehetőleg Európában hagyják.

Az első nagyobb létszámu magyar az amerikai csapatszállító hajóból átalakított Fairsea 1949 június 6.-án érkezik Melbourne kikötőjébe 1900 keleteurópai bevándorlóval. Köztük több mint 300 a magyar, akik magánosak vagy fiatal gyermektelen házaspárok, minél távolabb akarnak lenni a háború utáni európai nyomortól. A lassan döcögő vonat viszi őket ismeretlen rendeltetési helyük felé, néhány perc után elmaradnak Melbourne északnyugati városrészeinek rossz benyomást keltő faházikói. Aztán órák hosszat csak pusztaságot látni, itt-ott egy - egy birkanyájjal, feltűnően fekete tehenekkel. Estére beérkeznek egy a háború alatt épített katonai táborba Bonegillába. Itt elhangzik a vezérszó: "nők jobbra, férfiak balra". Autóbuszok viszik őket a 40 személyes barakokba, ahol szalmazsákok tömése után álmra hajthatják fejüket.

Másnap próbálnak a házastársak egymásra találni, ami nem könnyű dolog, ugyanis a nőket a 4-es, a férfiakat pedig a 19-es altáborban helyezték el. "Urísten hová kerültünk" hangzik itt is ott is, mire a válasz: "örülj hogy nem Szibériában készíted fekhelyed". Napokig tart a regisztrálás, kevés a tolmács, akik különben "önkéntes" alapon dolgoznak, mert csak az ausztrál tisztviselők fizetett alkalmazottak. Ilyen "önkéntes" beosztást sikerült nekem is szereznem. Az egymás után érkező hajók öntik a bevándorlók ezreit. Julius végére már 16,000 a Bonegillában elhelyezettek létszáma. Munkára viszont senkit nem tudnak küldeni, az ausztrál szénmunkások közel két hónapig sztrájkolnak és ennek következtében az egész ipar leállt.

Bonegilla

már nem tud több embert elhelyezni, ezért akik regisztrálása megtörtént a nagyvárosokban megnyíló Hostelekbe kerülnek.

A szénsztrájk befejeződik és mindenki köteles elfogadni a kétéves kontraktra kiszemelt munkahelyet. Minden ötödik magyar férfi, aki ide került egyetemet vagy akadémiát végzett, vagy hasonló és egyéb tanulmányai a háboru következtében félbemaradtak. A diplomákat nem ismerik el, nem értelmiségi emberekre, hanem nehéz fizikai munkát végzőkre van szükség, akik felépítik ezt az országot és annak iparát. Magányos férfiak így kerülnek vasutépítéshez, víztartó medencék gátjai számára vasbeton keverésre, bányákba, Queenslandben cukornád vágásra, égetésre. A házaspárok nagyrésze gyárakban vagy háztartási alkalmazottként ismerkedik új hazájával és annak szokásaival.

Egy tipikus példája az európai diplomák semmibe vevésének egy magyar orvos esete. Dr. X a háboru végén egy hadikórház főorvosaként került Németországba. Mivel jól beszélt angolul az amerikai hadsereg átvette őt századosi ranggal. Hamarosan a Broadmeadowsi Hostelben, mint elsősegélyt nyújtó lett alkalmazva. A betegek vizsgálását ráhagyta a helyi ausztrál orvos, mivel a bevándorlók általában beszéltek németül, de angolul nem. A magyar orvos utasításai alapján az ausztrál kiírta a recepteket és felvette a díjakat. Mondanom sem kell, hogy ez az orvos a két éves munkaszerződés lejárta után elment Amerikába, ahol megnyitotta saját orvosi rendelőjét.

Az 1950-es év folyamán megkezdődik a gyermekes családok kihozatala is. Az egyre gyorsabban fejlődő iparnak szüksége van a munkáskezekre. Vict-oria állam területén már 16 Hostelben vannak a dolgozó bevándoroltak elhelyezve. Még ilyen nagyszámu intézmény sem elegendő arra, hogy a családokat elhelyezze. Az asszonyokat gyermekekkel együtt Istenháta mögötti eldugott táborokban helyezik el. Családapák heti nehéz fizikai munkájuk után órákat utazhatnak a hétvégeken családjuk látogatására, vagy "feketén" beköltöznek a Hostelekbe és így egy kis szobában kuporodik össze a család. A Hostelekben egy év után javulás áll be, a magánosok kiköltözése után átalakítják 3 - 4 szobás családi lakásokká.

A kétéves szerződés után, mindenki igyekszik alkalmasabb munkahelyet találni és ehhez megfelelő környezetben lakást keresni.

Egyházi és társadalmi élet megindulása.

Az 1949/52 években több mint 12,000 magyar érkezik Ausztráliába, ezek közül mintegy 4,000 telepedik le Melbourneben és kb. 1,000 Victoria állam egyéb városaiban. A letelepedéssel járó kezdeti nehézségeken némileg túlesve a bevándorlók igyekeztek egymással kiépíteni szorosabb kapcsolataikat, ami annál is könnyebben ment, mivel hosszabb - rövi - debb ideig túlnyomó többségük Melbourne tiz Hostelében volt elhelyezve.

1949 novemberében megérkezik, Dr. Antal Ferenc református lelkész, akinek sikerül egy templomot használatra kapnia és a magyarok felekezetre való tekintet nélkül járnak az általa tartott istentiszteletekre. Gyülekezete, egyházi szolgálaton kívül: szociális, társadalmi, ifjúsági és magyarságismereti témákkal bőviti ki munkásságát. Felbukkan az első Housing Society, melyet később több követ és így többszáz család képes saját házába beköltözni alacsony kamatú kölcsönnel.

A Regnum Marianum egyházközség 1951 augusztusában alakul, P. Varga Zoltán jezsuita atya ennek plébánosa, aki 37 éven keresztül 1988-ban bekövetkezett haláláig tölti be ezt a nehéz tisztséget. Segítőtársai voltak: P. Békési István, aki később Kanadába lett áthelyezve és P. Fazakas Béla. Világi vezetőségének elnökei: dr. Gallus Sándor /1951-52/Sárány Gyula /1956-57/, dr. Szegheő István /1954-56/, majd Dr. Endrey Antal több mint másfél évtizeden keresztül. Megindul a vasárnapi iskola is dr. Orosz Márta szervezésében. 1952-ben gyermek-nyaraltatási akció lép életbe Queenscliffben. Lakás és állásközvetítő irodát állítanak fel a Hostelekből kikerülő, illetve a kétéves kontrakt munkát befejezők számára. Minden pénteken este családi összejövetel, ismeretterjesztő előadások, vasárnap este pedig tánc a fiataloknak a Bourke Street-i templom mögötti teremben. Különböző csoportok is életre kelnek. Így alakul: a Szent László Betegsegélyző, Regnum Sportkör, könyvtár, cserkészcsapat, ez utóbbi 1954-től 1960-ig itt működik. A felsorolt közösségek többszáz fiatalember és leány házasságát eredményezik.

Létre jön az evangélikus egyházközség is, melynek dr. Dabasy Béla a gondnoka. Magyar lelkész nem kerül Melbourneba, így az első években Bernhardt Béla Sydneyből, az USA-ba való távozása után pedig Kemény Péter Perthből jár kéthavonta istentiszteletet tartani a North Melbourne-i templomban.

Ausztráliában is, mint bármely más országban ahol magyarok letelepedtek, az egyházak tevékenysége indította el a közösségi életet.

Az MHBK-t a volt magyar fegyveres erők tagjai alapították katonai céllal Németországban 1947-ben. Ez a szervezet a világesemények következtében átalakul általános magyar célok szolgálatára. A bajtársak eljutnak különböző világrészekbe és ott is megalakítják a helyi csoportokat. Szakáll Endre alapítja 1949 végén a Victoriai Árpád Vezér főcsoportot, mely az első években, Melbourne nagykiterjedésű területének megfelelően, két alcsoportra oszlik. Habár a katonai jelleg társadalmivá változik át, a tagok többsége mégis csak a volt katonatisztekéből tevődik ki és csak csekély számu más értelmiségi csatlakozik.

Az első rendezvény a Sydney Rd.-on, Brunswickban van. Később a Flinders Street-i vasutások épületének 3.-ik emeletén rendszeres havi összejövetelek, ismeretterjesztő előadásokkal, fiatalabbaknak tánccal tarkított estéket tartanak.

A jobboldali érzelmű, javarészt képzett iparos és szakmunkás réteg összefogására alakul 1954 májusában a Rákóczi Egyesület. Működésének tetőpontján, több mint 300 tagot mondhat magáénak és az egyházak után a legnagyobb vonzóereje van a Melbourneben kialakuló társadalmi életre. Tagjai, a közösségi szellem és áldozatkézség terén évtizedeken át az élen járnak, Czigler Arnold elnök és Urbán István főtitkár vezetése alatt.

Felszínre kerül egy politikai csoportosulás is Adorján Ferenc és dr. Madarassy Ödön szervezésében, Magyar Szabadság Mozgalom néven, de ez néhány év után megszűnik.

Az első magyar bál a Regnum Marianum által rendezett Szent István Bál 1951-ben. Igen hangulatos volt, ugyanis az egyik szervező, félreértve az angol darab és tucat elnevezést, 100 üveg sör helyett 100 tucatot rendelt. Mondanom sem kell, hogy a környék még reggel négy órakor is hangos lett a vendégek emelkedett hangulatától. Rendszeresen megtartják a Március 15.-i és a Szent István ünnepélyeket és sikerül egy tehetséges előadó gárdát szervezniük. 1953-ban alakul a Regnum Marianum fiú cserkészcsapat, mely az akkori idők magyarul még jól beszélő fiataljait fogja össze Rauch Károly irányítása alatt. Ez a csapat hét évig működött.

A színpadra vágyók előadására is sor kerül. Madách: Embertragédiájában Deseő Walter alakít Ádámot, Kondor Gabi pedig Évát eleveníti meg, mindkettő igen nagy sikerrel. Dr. Padányi Viktor Vászoly című darabja is bemutatásra kerül, mely kb. ötven szereplő korhű kosztümben szintén nagy sikert arat.

Megjelennek az első irodalmi és politikai folyóiratok is. Csepelyi Rudolf költő, író szerkesztésében a Magyar Harangok. Dr. Padányi Viktor

próbálkozik a Hid című, lappal. Sajnos mindkettő kellő érdeklődés hiányában rövid életű volt. Szerencsésebbek az egyház lapjai, a Regnum Marianum Értesítő, melyet 1952-ben indított el, P. Varga Zoltán, az Ausztráliai Magyar Ujság, dr. Antal Ferenc szerkesztésében. Mindkettő három évtized után a kisebb ujságok sorsára jutva, megszűnik.

1953-ban felmerül a gondolata annak, hogy a melbournei magyarság egy épületet vegyen, melyben otthonra találjanak különböző egyesületek. Ennek az ügynek lelkes szervezői járják ismerőseiket, barátait, hogy öt fontos adományok megajánlása révén egy Magyar Ház mielőbb megvalósuljon. Hamarosan rájövünk azonban arra, hogy ilyen csekély adományokból soha nem fogjuk elérni célunkat.

Kezdeti próbálkozásaink után 1955 október 7,-én alakul meg a Hungaria Co-Operative Society Ltd., mely 104 fontos részvényjegyzések formájában töboroz részvényeseket. Az első költségvetési év végéig csak 361 font van befizetve, a többbezres megajánlásból.

Az első igazgatók: Hettyey Sándor, Kern Ferenc, Sárkány Gyula, Szentesi Béla és Szöllősi Zoltán, titkár Fülöp Zoltán. Ez utóbbi tisztséget - 1958 óta jómagam végzem.

Melbourne területén kívül két nagyobb település növekszik Victoriában. Az egyik Geelongban, ahol kb. 500 magyar él. Itt megalakul a Szent László egyesület. Az ötvenes évek elején Szabó László elnöksége alatt egy telket vásárolnak és egy Klubházat terveznek. Geelongból való távozása után Zágon Alajos majd Fadgyas László veszik át az egyesület vezetését. Husz éven keresztül tartanak táncesteket, nemzeti ünnepélyeket. Egy Nimród nevű sportegyesület is működik. A 60/70-es években cserkészcsapat alakul Pásztor Istvánné vezetése alatt.

A másik nagyobb számú magyarok által lakott település Wodonga, ahol a Magyar Könyvtár egyesület az 50-es évek közepén 500 kötettel áll olvasóinak rendelkezésére. Ennek Kaintz Antal a vezetője. A 70-es évek végén a könyvtár megszűnik, a könyvek a Melbournei Magyar Központ polcain találhatók.

A gomba módra nőtt közösségek sok esetben akaratlanul is keresztezik egymás rendezvényeit, ami kisebb - nagyobb nézeteltéréshez vezet. Hogy valami-képpen ez elkerülhető legyen, közös elhatározással megalakul egy csucs-szervezet: Victoriái Magyar Közösségek Szövetsége néven. Néhány évvel később ez a név átváltozik: Victoriái Magyar Szövetség névre, röviden VMSZ.

A VMSZ a már meglévő egyesületek által kiküldött két - két tagból álló tanács. Az ekkor összeállított alapszabály értelmében minden egyesület a saját elgondolásai alapján működik, azonban összeegyeztetik rendezvényeiket és nagyobb megmozdulásoknál egységesen lépnek fel. A többi államok is megalkotják csucs-szervezeteiket és az Ausztráliai Magyar Szövetségben biztosítják egységes vezetését ezen kontinens magyar egyesületeinek. Röviden AMSZ.

1956 - Ujabb menekültek

1956 második felében Melbourne városa készül az Olimpiász megrendezésére. Az itt élő magyarok is készülnek a sportolók fogadására, a vasfűgöngy tiz éve legördült, az otthoniakkal való kapcsolat kizárólag a cenzura által ellenőrzött levélváltásra szorítkozott. Most végre alkalom a dődik élőszóval hallani és meggyőződni az eddig szorványosan kiszűrődő hírek valóságáról. Az olimpiai csapat nagy létszámú lesz, így bőven lesz mód és alkalom a találkozásra. A rendező bizottság már szervezi a tolmácsokat.

Három héttel az Olimpiász kezdete előtt október 23.-án az ujságok és a rádió megdöbbenő hirt hoznak: "Budapestben a parlament előtt az ÁVO és a szovjet csapatok gyilkolják a békésen tüntető tömeget." Majd újabb hírek: "A magyarok fegyveres ellenállása szabadságharccá vált, a szovjet csapatok súlyos vereségek után kivonulnak Budapestről." Néhány nappal később: "November 4.-én a szovjet csapatok tankok ezreivel újból megtámadják és véres harcok után elfoglalják fővárosunkat Budapestet."

A Victóriai Magyar Szövetség akkori tagjainak szervezése ezekben a napokban éri el tetőfokát. Az október 29.-i gyűlésre 2,000 magyart mozgósít, majd egy hét múlva 5,000 ember vesz részt a VMSZ által szervezett tiltakozó gyűlésen és felvonuláson. Victoria államból több mint 10,000 font kerül a Nemzetközi Vöröskereszthez. Röpcédulák, nyomtatványok tizezreit osztogatják Melbourne utcáin, táviratok százait küldik kormányfőknek az 1956-os események tiltakozásául. A melbournei Olimpiászra ezrek várják a repülőtérre érkező csapatokat. Könnyekig megható jelenetek játszódnak le egy - egy régi barát, ismerős, elveszettnek hit rokon láttán. Azonban mindjárt feltűnt számos igen csendes, mindenre figyelő politikai kísérajük is. A sportesemények alatt igen nagy szimpátia kíséri a nézőközönség részéről a magyar sportolókat. A vizipótló meccsen összeverekednek a magyar és szovjet játékosok, többnyire a víz alatt folyik a "mérkőzés", az uszoda égszínkéi vize itt is ott is vérrel van megfestve. Ennek én is szemtanuja voltam.

Magyarjaink tiz arany éremmel harmadik helyezést nyernek el. Amikor hazautazásra kerül a sor, a csapat egyharmada mintegy 50 sportoló menedékjogot kér és kap. Egy részük itt Ausztráliában telepedik le, nagyrészüket Kanadába és az Egyesült Államokba tovább vándorol.

Amint az első 56-os menekültek Ausztriából megérkeznek, munka és lakás szerzési akció indul. A már említett Vöröskeresztnak juttatott 10,000fontos összegén kívül, további 4,000 font lett gyűjtve, mely 5-50 fontig terjedő gyorssegély kiutalására lett fordítva. Kormos Vilmos főtitkár ennek a menekülteket segítő akciónak a szervezője.

Az újabban érkezettek nagyrésze ipari szakmunkás, ezért elhelyezésük saját szakmájukban sokkal könnyebben megy, mint a néhány évvel előbb érkezetteknek. Mindemellett már van egy meglehetősen réteg, mely segítségükre siet a kezdeti nehézségek megoldásán.

Az 1956-os szabadságharc felrázta a már - már beolvadásra is hajlandó reményt vesztett rétegeket, a magyarság létszámát pedig közel hozta a tízezer lélekszámhoz Melbourneben.

A társadalmi élet fellendülése.

Az 50-es évek végére a Református egyházközségnek sikerül saját épületébe költöznie, amikor megveszik a Napier Street-en lévő ingatlant. Ezt később átalakítják öregotthonná, majd vásárolnak a St. George St-en egy templomot és a mellette lévő épületben berendezik a Bocskai - otthont, ahol az egyházközség különböző szervei kapnak elhelyezést. Az egyház vezető emberei ekkor: dr. Garbay Gyula és Szabó Balázs. A gyülekezet 1969-től néhány éven keresztül cserkészcsapatot tart fenn, Garbay Dóra és Szmolnik Lajos vezetése alatt. Az előző években tánc-csoportot és vasárnapi iskolát szerveztek. A 60-as évek elején kilépnek a VMSZ-ből és teljesen önálló társadalmi életet folytatva, nagyon kevés kapcsolatot tartanak fenn a többi magyar szervezetekkel. Népszerű Fehér Rózsa bálók az Exhibition Building, Royal Ballroomban van, később a résztvevők csökkenésével, az Ivanhoe-i városháza termében. Rendszeres családi esték a Bocskai Otthonban.

A Regnum Marianum egyházközség is saját otthonhoz jut, a melbournei érsekség jóvoltából, mely 33,500 fontért megvette és a magyarok használatára bocsájtja a ma is használatban lévő épületet, 1958 májusában. Az első években állandóan 40-50, a szabadságharc után menekült fiatal embernek ad állandó otthont, az épületben berendezett Ifjúsági Kollégium. Az Otthon gondnokai: Keller György, Szentandrassy Elek, Ruttkay Arnold és Kövess Zoltán. Rendszeres családi estéket tartanak, Bolváry Miklós, Ruttkay Arnold és Szabó Zoltán humoros műsoraival szépszámu közönséget vonzanak ezekben az években. Szabó József szervezi az ol-társzolgálatot ifjúsági csoportjával. A könyvtár több mint 2,500 kötettel áll az olvasók rendelkezésére. A bélyeggyűjtők is itt talál - nak otthonra. Az évről évre rendezett husvéti bucsuk 36 év után még mindig többezres tömeget vonzanak.

Az öregotthon felépítése már az első években felmerült, részben a szűkös hely, részben a szükséges összeg előteremtésének sikertelensége miatt azonban nem valósulhatott meg. Felépítettek ugyan néhány szobát, ezek azóta is használatban vannak a magyar iskola által.

Az egyházközség fenntartása viszont nem ütközik nehézségbe, előteremtik a megajánlások, a bucsu és a bálók jövedelmei.

A Magyar Ház Szövetkezetnek 1957 elején már van annyi pénze, hogy lefizetheti a depozitot a Cremorne Street-en, Richmondban egy a methodisták által már régen nem használt templomra, a hozzátartozó helyiségekkel. A részvények jegyzésében és a pénz gyűjtésében: Hetey Sándor, Faith Ferenc, Kern Ferenc és Urbán István járnak élen.

Dévényi Ferenc építézmérnök terve szerint, átépítés következtében, a földszinten egy 900 személyes terem, az emeleten könyvtár, klubhelyiségek st., lennének. A beérkezett árajánlatok alapján, 25,000 fontra lett volna szükség, beleértve avételár letörlesztését is. 23,000 font lett megajánlva aláírással ellátott részvényjegyzési papirokon. Azonban amikor fizetésre kerül a sor az aláírók nagy része még válaszra sem méltatja a fizetésre kiküldött felszólításokat.

Négy év után a kamatok által közel 6,000 fontot kitevő vételárat sikerül kifizetni. Ilyen körülmények között kénytelenek vagyunk a meglévő épületet rendbehozni 2,000 fontos költséggel és így ebben a helyiségben megindul a lüktető társadalmi élet.

Kern Ferenc vezetése alatt az első magyar iskola, megalakul a népi táncsoport Solymossy Kálmán irányításával, majd az atletika, súlyemelés, Judó, asztali-tenisz, később a tekepálya. Dr. Padányi Victor történelmi és politikai vitaesteket rendez, Salacz Béla zongora-oktatást tart. Népművészeti vonatkozásban Kovássy Lászlóné és Szokoljai Zsigmondné magyar motivumu himzések készítését ismerteti a Rákóczi Ifjusági Kör nagyobb lánytagjaival, Sággy Dezső pedig fafaragást tanít a fiuknak. 1960 elejétől kezdve a Rákóczi Egyesület, a Magyar Ház Szövetkezet és a Hungaria Vízipóló Klub rendszeres családi esteket, a Moonee Ponds labdarugó-csapat pedig alkalmanként rendez. Kultúresteken: Rákóczi Ferenc, Gárdonyi Géza, Katona József, Madách Imre, Petőfi Sándor, Liszt Ferenc stb, emlékét idézzük előadások keretében.

1962 augusztusában itt alakul meg Rauch Károly vezetése alatt a fiú cserkész-csapat. Tagjai már az év végén részt vesznek a Melbourne közelében tartott első ausztráliai közös táborozáson, a Sydney-ből és Perthből érkezett csapatokkal. Ezen a táboron leányok is részt vesznek és így közkívánatra néhány hónap múlva megalakul Melbourneben is az első leánycsapat Kádár Istvánné parancsnoksága alatt Faith Ferenc Fenntartó Testületi elnök támogatásával.

A cserkészlet akkori népszerűségére jellemző, hogy a meginduláshoz szükséges összeget a VMSZ egyesületei ajándékozzák, a Rákóczi Egyesület és az MHBK sátrakat vesz. Később a cserkészek jelentős anyagi alapra tesznek szert. Például, a Magyar Házban tartott egyik vacsora jövedelme két 50 személyes ebédlősátor vételére ad lehetőséget. A vacsorákat a Fenntartó Testület tagjai, a többi szülővel együtt kaláka alapon szervezik meg.

A Richmondban lévő Magyar Ház épületének javítása egyre nagyobb összeget emészt fel anélkül, hogy állapota lényegesen javulna. Ezért az épületet 1964 elején eladjuk 11,000 fontért. Néhány hónappal később megvesszük a westgarthi Union Street-en lévő emeletes épületet, mely az átalakításokkal és festéssel 9,000 fontba kerül és 1965 végén nyitja meg kapuit. Itt kerülnek elhelyezésre a VMSZ, a Rákóczi egyesület, az MHBK és a cserkészek. A Rákóczi egyesület itt éppen olyan népszerű, mint Richmondban. Az MHBK is újjáéled, amikor is Szakáll Endre lemondása után Hetey Sándor veszi át a vezetést. Különösen az újonnan megalakult táncsoport vonz számos fiatalot és ezek szüleit. Új összefogó erőnek bizonyul a cserkészlet, a havonta rendezett családi estéken Faith Ferenc irányításával legtöbbször 300 szülő és gyermek jelenik meg együttesen a földszinti és emeleti helyiségekben.

Mint Már Richmondban, itt is felmerül az újjáépítés terve. 1969-ben sikerül megvenni a két utcai fronttal rendelkező szomszédos telket a rajta lévő két lakóházzal 14,850 dollárért. A terv az, hogy az épületek lerombolása után hozzáépítünk egy nagy termet a meglévő Magyar Házhoz. Sajnos ez csak terv maradt, mert a hatóságok nem engedélyezték az építést, mivel 120 parkolóhelyet nem tudtunk biztosítani. Néhány évvel később a telek utcai frontján \$20,000-ral egy kisebb helyiség került építésre Czigler Arnold irányítása mellett, mely a cserkészek és a táncsoportok használatára lett bocsájtva.

Sajtó és könyvkiadás.

1959-ben Gordon Rezső szerkesztésében megjelent a Magyar Élet című hetilap, melyet közel husz évig adott ki. Habár a lap nagy példányszámban jelenik meg, Ausztrália szerte terjesztik, nem elégíti ki a keresztény nemzeti emigráció igényeit. Csepelyi Rudolf szerkesztésében előfizetők toborzásával 1960-ban egy új lap indul Magyar Szó néven. Mintegy másfél évig létezik és mivel nem számíthat komoly anyagi alapra, a lap 1962-ben megszűnik.

Kormos Vilmos a VMSZ főtitkára javaslatára 1963 októberében Victoriai Magyarország néven megindul egy havonta megjelenő új lap Galló Géza szerkesztésében, egyenlőre 600 példányban, 4 oldal terjedelemben. Az első számokban a tartalom tulnyomó többsége a VMSZ tagegyesületek: Regnum Marianum, MHBK, Rákóczi egyesület, Magyar Ház Szövetkezet, Diákszövetség és cserkész-csapatok hireit közli csupán. 1964-ben csatlakozik a laphoz a NSW-i szövetség is. A terjedelem megduplázódik és nevét megváltoztatja Ausztráliai Magyarország névre. A melbournei anyag szerkesztését Faith Ferenc veszi át, a sydneyit Csapó Endre. A példányszám hamarosan felmegy 4,000-re. A lap Galló Géza szerkesztésében 65-69 között kiadja az Ausztráliai Magyar Kalendáriumot, ugyanezt a 71-77-es években Csapó Endre szerkezti Sydneyben. Az Ausztráliai Magyarország melbournei kiadásának szerkesztését 69 végén Szélinger Lőrinc veszi át, melyet 1975-ig lát el, ekkor Faith Anny lesza szerkeztő 1978 végéig. Öt követte dr. Endrey Antal, Uzsoki Ferenc, dr. Elek Sándor és Fadgyas László a következő tizenkét év alatt. Ez idő alatt a lap elveszti olvasótáborának tulnyomó részét és néhány év mulva csak 3-4 hónaponként jelenik meg.

Az Ausztráliai Magyarország népszerűségének csökkenését az okozta, hogy Gordon Rezső 1977 végén eladta a Magyar Élet című heti lapot dr. Ády Jánosnak, aki egyesítette lapját az Ausztráliai Magyarország sydneyi kiadásával és a Magyar Élet szerkesztésével Csapó Endrét bizta meg. Tehát, a megkivánt keresztény szellem most már képviselve van a Magyar Élet-nél, így az új szellemű, nagyobb terjedelmű heti lap sokkal népszerűbb, mint az alkalmanként megjelenő Ausztráliai Magyarország.

A Magyar Életet néhány évvel később Márffy Attila veszi át, aki Csapó Endrével közösen, a külföldi magyarság legjobb heti lapjává fejleszti és ma már világszerte számos előfizetőnek örvend.

Már az 50-es évek elején is megjelentek Melbourneben élő írók, költők könyvei. A következő kiadott könyvekről van tudomásom.

Próza.

Ambrósy Dál: Hontalanok / a hasonnevű szindarab és a Csanád vezér szövegkönyve/.

Ambrósy Pálné: New lease on life, A Survey of the Hungarian Community in Victoria.

Doroszlai Klára: The first ever Turanian festival.

dr. Endrey Antal: Félben maradt nép, Zsarnok, A magyarság eredete, A magyar archiregnum, The future of Hungary, Sons of Nimród, Pride of my country, The kingdom to come, The Holy crown of Hungary, Hungarian History/3 kötetben/ The other Hungary.

Galló Géza- összeállításában: Ausztráliai Magyar Kalendárium 1965, 66, 68, 69, Erdélyi Kalendárium 1976, Remember Hungary 1956.

Gulyás László: Mosoly a csend hónapban.

Hegyi Zoltán: Rosszabb mint egy asszony, Pipál a Hargita.

Keresztury Gusztáv: A cigány és az aggszűz.

Dr. Padányi Viktor: A nagy tragédia, A szumir-magyar nyelv azonossága, Rákóczi, Vászoly, Vérbulcsu, Tér és történelem, Egyetlen menekvés, Dentumagvaria, Történelmi tanulmányok.

Pénzes János: Szeretem e napsütötte földet, Emlékek útján járva 1942-44.

Ruttkay Arnold: Ki hitte volna? Csak akkor fáj ha nevetek.

Schmidt Vilmos: Ne álmodj szépet.

Szélinger Lőrinc: összeállításában - Ausztráliai Magyar Találkozó 1970.

Teichel Mária: Sziget utca 14.

Urbán István: összeállításában - A IV. Ausztráliai Magyar Találkozó Emlékkönyv 1979.

Dr. Valentin Béla: Restoration, The art of the restorer.

Csepelyi Rudolf: Lassított tűzijáték.

Költemények.

Csepelyi Rudolf: Világmadár 1983, /Korábbi verseinek egy része a Botond Istvánval és Novák Máriaival /Sydney/ közös Szület című kötetben jelent meg./ Fényben, magányban, mélyben./Ez a könyv Magyarországon lett kiadva/

Sinka Gyula: Szigeti rózsák.

Szabó István: Özönviztől napjainkig.

Turcsányi Mihály: A szeretet hangjai.

Külön irodalmat képeznek a melbournei magyar cserkészek kiadványai.

Rauch Károly: összeállításában - A táborverő próba, A honkereső próba, Kalocsa, Alföld.

Kádár Istvánné: Lányok előre!

Pálos István és Enikő: Kalotaszeg, Torockó, Székelyföld, Göcsej, Matyóföld, Szék város nagy község, Kalotaszeg.

Erről a 63 kötetről van tudomásom, azonban lehetséges, hogy mások is jelentettek meg könyveket, ezért elnézést kérek ha valamelyik elkerülte figyelmemet.

A könyvkiadások költségeit csekély részben a VMSZ, a Rákóczi egyesület, a cserkész-csapatok és 1976 után néhány esetben az Ausztrália szerte gyűjtött Könyvalap, vagy az adelaidei Dezséry Könyvkiadó viseli.

A legtöbb könyv kiadásának költségei azért mégis a szerzőket terheli. Példanélkül álló eset, hogy Yves de Daruvár: Trianon-nal foglalkozó

könyvének angolnyelvű kiadását teljes mértékben Kulcsár József fedezte sokezer dolláros költséggel.

Színház, művészetek, rádió.

A 60-as évek közepétől a 70-es évek végéig tartó másfél évtized alatt szorgalmas, öntudatos, tetterre kész, kellemesnek mondható összefogás szelleme uralkodott. Az igények egyre növekedtek és így minden vonatkozásban a társadalmi élet, fénykorát élte. A nemzeti ünnepek nivósabbak lettek, Ruttkay Arnold színpadra irt jelenetei, és Szabó József művészi díszletei, az igen népszerű szereplők sora vonza a közönséget.

A berlini fal felépítésekor Ambrósy Pál írt és komponált egy zenés - táncos, egész estét betöltő szindarabot A Fal címen, melyet Solymossy Kálmán a Budapesti Operaház egykori szólótáncosának balettiskola növendékei adnak elő 1962-ben. Két évvel később egy újabb zenés darabbal lepi meg a közönséget a Csodaszarvas-sal, mely 140 személyt szerepeltető színpompás balett. 1970-ben a Csanád vezér, zenés történelmi drámát szerzi. Ez három előadást ér el. Végül 1974-ben Rákóczi rodostói emigrációját bemutató Hontalanok előadására kerül sor, élethű kosztümökben. II. Rákóczi Ferenc: Várnay Lajos, Gróf Bercsényi Miklós: Bruckner Károly, Krisztina grófnő: Oláh Erzsébet, Kőszeghy Zsuzsa: Faith Anny, Mikes Kelemen: Várnay Gyula, Jávorka Ádám: Ritók-Kovács László. Ezt a darabot Adelaidében is bemutatták. Az előadásokon a Rákóczi Ifjusági Kör, a cserkészek, a Magyar Énekkar tagjaiból tevődik össze a szereplők egy része.

1964 októberében három hétvégen tartják meg Solymossy Kálmán irányításával és a Magyar Művészbarátok Társasága közreműködésével a Magyar Művészheteket. A programban zeneszerzők koncertje, népművészeti kiállítás, a Csodaszarvas balettelőadás, irodalmi est és Mikszáth Kálmán Vén Gazember című színműve kerül bemutatásra, Linka Mártonnal a címszerepben.

1968 elején a cserkészek egy teljes estét betöltő előadáson bemutatják a János vitéz-t, az év végére pedig sokkal nehezebbre készülnek a Hány János bemutatásával. Hivatásos művészgárdának sem könnyű feladat Kodály Zoltán zenéjére készített darabot betanulni és előadni. Színpadi eseményeinknek talán csúcsteljesítménye, amikor ausztrál iskolában tanulók, akik hétvégén magyar cserkészek, 1968 decemberében

előadják a két és félórás daljátékot, annál is inkább, mivel a legidősebb szereplő is csak 22 éves. Kádár Istvánné parancsnok és Salacz Béla fáradthatatlan munkájának köszönhető az előadás sikere.

A Regnum Marianum szervezésében egy kiváló színészgárdát sikerül összehozni. Előadják a Liliomfi-t, majd az Ur katonái-t, család estjeiken pedig rövidebb jeleneteket Bolváry Miklós rendezésében.

1971 végén megalakul a Melbournei Magyar Színház, melynek nemcsak tehetséges színészei, hanem tehetséges rendezői is, Ritook Kovács László és a Gyapjas testvérek - István és János.

A szereplők: Salacz Zsuzsa, Faith Anny, Pöszöky Erzsébet, Teichel Mária, Vajnay Ili, Virág Marika, Deák Julia és Péter, Körmöczy Péter, Körmöczy Teréz, Mata László, Szabó Zoltán, Mártonhelyi Pál és Gusztáv, Vékony Mihály, Zdimirovic Gyuri, Szerda Ferenc, Gyapjas Olga és még sokan mások. Hat év alatt 21 darab került bemutatásra: Sárga csikó, Gyertyafénynél, Borura jön a derű, Mágán Miska, Az aranyember, A vén gazember, Szerdán lesz a temetésem, Rád bizom a feleségem, Házitűcsök, a Noszty fiú esete Tóth Marival, Vadvirág, Leszállás Párizsban, Sári bíró, Majdnem apa lettem, Bűnök asszonya, A válóperes hölgy, A hazug, A csavargó, Hajnali párba, Szerencsemalac. Ritook-Kovács László hosszas betegsége alatt, Gyapjas István a lelke a társulatnak, az előbbinek 1978-ban bekövetkezett halála, az utóbbinak Canberrába való költözése után a szintársulat megszűnt.

Alkalmi darabokat más városokban is előadnak melbournei művészek. Ezek közül említésre méltó Ruttkay Arnoldnak Sydneyben, az 1973-as Találkozón bemutatott Délibáb a George Street felett és 1977-ben az adelaidei Találkozón előadott Tiszta cirkusz című darabjai.

Zenei téren feltétlenül meg kell említeni Doroszlay Károlyt, aki a háboru alatt a Magyar Légierők fuvózenekarának volt karnagya és Melbourneba érkezése után rövid időn belül már ausztrál zenekarokat vezényelt. Egy ausztrál zenekarral hangplemezt készített, melyen Faith Anny népdalokat, dr. Edvy-Illés István katonanótákat énekel. Doroszlay a műsorok sikeréhez szükséges zenei támogatást mindig megadta a magyar rendezvényeken is. Salacz Béla hasonlóképpen készségesen szerepelt színpadi előadásainkon zongora kísérettel. Nesz: Béla, az első tánczenekart hozza össze. A 60-70-es évek folyamán Taffner György Hóna Károly és Ruttkay Arnold zenekarai szórakoztatják a közönséget. A sok rendezvény mellett mindig magas nivót érnek el a Caritás hangversenyek, több alkalommal ausztrál operaénekesek lépnek fel, Ambrósy Anna rendezésében.

Időnként érkeznek Magyarországról előadó művészek, akik népszerűek és nagy tömeget vonzanak. Itt járt Bilicsi Tivadar, Házy Erzsébet, Szeleczy Zita kétszer, Szörényi Éva. Ezek a külföldi művészek semmi anyagi hasznót nem hoznak a melbournei közösségeknek, a bevétel az utiköltségekre és a szereplők vagy az ügynök díjazására lettek elkölthetve. Linka Márton szervezésében azonban van egy koncert, melynek teljes jövedelméből 100 drb. Trianon-nal foglalkozó könyv: Yves Daruvár: The tragic fate of Hungary, délkelet-ázsiai egyetemek könyvtárainak lett adományozva.

Ha már az íróknál tartunk meg kell említenem, hogy Gábor Áron 1972-ben és 74-ben járt Melbourneben, Fűr Lajos 73-ban, Flórián Tibor 77-ben, Tollas Tibor 73, 77 és 82-ben, dr. Varga László 82-ben és Borbándy Gyula szintén 82-ben látogattak és tartottak magas nivóju előadásokat.

A művészetek terén említésre méltó dr. Valentin Béla munkássága, aki a Powel Street-i, Hawthornban levő olasz templom részére 128 szent képet festett évekig tartó munkával. Több festményt készített magas-rangu katonatisztekről, akik az emigrációban az MHBK vezető személyei voltak. Szabó József festményei nagy sikert értek el az általa rendezett kiállításokon. Szarukán Erzsébet ausztrál tájképeivel ezreket érő festményeket produkál, egyik képe látható a Magyar Központban, ugyyszintén Szabó Józsefé. Simó Zoltán kiváló festő és szobrász, Valler Károlyné, az Erdélyi Szövetség megbízásából a carltoni temetőben állított Hősi Emlékmű Turul-madár szobrát mintázta.

Patayné, Donáth Klára festőművésznő, díszlet és népviseleti ruha tervezésével járul hozzá előadásaink sikeréhez.

1975-ben az Ethnic Communities Council of Victoria nyomására a canberrai kormány végre beleegyezik, hogy a különböző nemzetiségi csoportoknak egy rádióállomás fenntartási költségeit rendelkezésre bocsájtja. Így indul el a 3ZZ állomás magyar adása heti két félórás műsorral dr. Zsembery László szervezésében a Magyar Művészközösség közreműködésével, melyet korai halála után Deseő Walter és felesége Csikó Mária vesz át.

A kezdeti műsorokra körtelefonok révén szedik össze a hanglemezeket, íróink szórakoztató, általános ismertető és tudományos tárgyú írásokat készítenek önkéntes alapon. Fizetett alkalmazottakra akkor kerül sor, mikor a EA rádióállomás veszi át az adások közvetítését. Deseő Walter vidékre költözése után Ámon Antal veszi át az adás vezetését.

Ujabb csoportok alakulása,
ausztrál kapcsolatok,
Magyar Találkozók.

A hatvanas-hetvenes években újabb szervezetek alakulnak. Adorján Ferenc vezetésével megindul az Erdélyi Szövetség, később Galló Géza veszi át az elnöki tisztséget. Az Erdélyi Szövetség szervezi meg a carltoni temetőben lévő Hősi Emlékmű felállítását, melyet évente kétszer koszorúznak meg az egyesületek kiküldöttei rövid megemlékezés keretében.

Az egyre növekvő délvidéki magyarság bevándorlásának következményeként megalakul a Délvidéki Magyar Szövetség, mely rövid időn belül kettészakad DMSZ és DDMSZ néven. Ez utóbbi csatlakozik a VMSZ-hez Pénzes Gyula elnökkel. Szerveződik a Melbourne-i Magyar Kórus Seyböd Magda vezetésével. Hamarosan lett sakk klub is. Javarársze ezeknek a csoportoknak az egyre szűkebbnek bizonyuló westgarthi Magyar Házat használja otthonként.

A Regnum Marianum épületében nyer elhelyezést a Magyar Intézet, Dr. Gallus Sándor, dr. Endrey Antal és dr. Orosz Márta sikerrel kiharcolják az ausztrál hatóságoknál, hogy a magyar nyelv elismert érettségi tantárgy legyen a középiskolás magyar fiatalok számára. A VMSZ révén egy Nyelvoktatási Alap lesz szervezve a tanári fizetésre. Ez később megszűnik, amikor az állami költségvetés hozzájárul az ethnic nyelvoktatási kiadásokhoz.

Az MHBK egy ideig a Padányi Alapba begyűjtött összegekkel ösztöndíjat létesített az arra rászoruló középiskolások számára. A VMSZ az Urbán Gyula Emlékalap-ból 15 éven keresztül évente \$100-\$100-al és egy ezüst tállal jutalmaz két olyan fiataalt, akik a közösségi életben példamutatóan tevénykedtek. Ezen fiatalok többsége a cserkészek soraiból került ki. A Rákóczi Ifjúsági Kör tagjai 1968-ban a Moomba fesztiválön tizenöt lovassal vesznek részt, ezeréves történelmi nagyságainkat bemutatva: Árpádot, Szent Istvánt, Mátyás királyt, Rákóczit és Kossuthot. Nagy sikert érnek el a kíséző Taffner zenekarral felvonulva a mintegy félmillió közönség előtt.

Egy újabb szövetség bukkan fel a Turáni Szövetség, Polgár Lajos elnökkel. Tartják a kapcsolatot mindazon ethnic csoportokkal, melyek közép-ázsiai származásuknál fogva, az ural-altáji népcsoportokhoz tartoznak. Ez a csoportulás rövid életű.

Az előadó és képzőművészek a Művészközösségbe szerveződnek, ennek működése csak néhány évig tart. Gulyás László, Film Klubbot létesít, de ez is hamarosan megszűnik.

v. Szakáll Endre vezetésével a Vitézi Szék victorai csoportja is megalakul, halála után ezt a tisztséget v. Kövesdy Dezső veszi át.

A Szent László Társaság is működik Rauch Károly irányítása alatt. Mindezek a szervezetek többé-kevésbé a VMSZ hatáskörébe tartoznak, vagy legalább is szervezőik. Ezért aránylag békésen együttműködtek a már korábban megalakult szervezetekkel.

Semmiféle kapcsolatot nem tart fel ezekkel az egyesületekkel a Református gyülekezet és a javarészt háboru előtti bevándorlókból és ezek később érkezett baráti köréből alakult az Ausztrál-Magyar Társaság, melynek ritkán vannak társadalmi rendezvényei, viszont alakítanak Housing Societyket.

Amint az évek mulnak az '56 után alakult sportcsoportok, köztük a jó eredményt elért Vizipóló csapat is, feloszlanak és marad a Melbourne Hungaria Labdarugó Klub, mely 1967-ben megnyeri a victóriai bajnokságot és az ausztrál kupa győztese lesz. A magyar játékosok kiöregedése révén egyre több pénzbe kerül a sport rajongóinak az idegen játékosok megszerzése,

Ez a másfél évtized a nagy bálók kora. Évente több olyan alkalom van, amikor ezres, sőt azon felüli tömeg jelenik meg egy-egy Szent István, Református vagy Cserkészbálon. A hölgyek estélyi ruhában, az urak szmokingban a Royal Ballroom-ban, a Legetts-ben, a Szent Kilda vagy moorabbini városházán és az elsőbálozók száma minden esetben 20-25 körül van. A kisebb bálokon is általában ötszáz feletti a létszám.

1974 november-decemberben üdvözljük körünkben Mindszenty Józsefet, Magyarország száműzetésben élő biboros hercegprimását. Érkezését ezek várják a repülőtéren. Melbourne főpolgármestere fogadást rendez tiszteletére. Ezen a fogadáson én is részt vettem. B. Santamaria a Fesztivál Hallban sokezer ember részvételével nagy-gyűlést tart, a VMSZ ünnepi műsoros estét rendez a melbournei Town Hallban, a Szent Patrick katedrálisban ünnepélyes nagymise van. A westgarthi Magyar Házban megfigyeli a cserkészek munkáját, éber szemmel látogat ifjúsági csoportokat, felszenteli az előcsarnokban elhelyezett hősök emléktábláját, amit társas vacsora követ. Ugyanitt fogadja a vasfüggöny mögötti országok vezetőit. A Mindszenty Alapra történt gyűjtés 7,511 dollárt eredményez, melynek az utiköltségek és az itt felmerült kiadások kifizetése után megmaradt része a hercegprimás rendelkezésére lett bocsájtva, melyet nagylelkűen melbournei magyar célokra visszaadott.

Ausztrál politikusokkal való kapcsolat kiépítésére 1956 után kerül csak sor. A szabadságharc első évfordulóján a Melbournei Town Hallban tartott gyűlés szónoka Casey külügyminiszter, aki azzal vigasztalja a résztvevőket, hogy: a 150 éves török hódoltságot is túléltek,

majd az orosz megszállásnak is egyszer vége lesz. A következő évben a megemlékezés szónoka Menzies miniszterelnök, aki éppen akkor érkezve vissza az UNO közgyűlésről beszámol arról, hogy Kruscsev, a szovjet diktátor cipőjével verte az asztalt, amikor a magyar kérdés tárgyalásra került. A következő vezető politikus megjelenésére több mint egy évtizedig kell várni, amikor az MHBK által rendezett hősök ünnepélyén McMahon miniszterelnök jelenik meg. Kormánya hat hónappal később kibukik a választásokon.

A liberális politikusokon kívül a DLP-vel és annak vezetőjével, Senator F. McManus-szal van jó kapcsolat kiépítve. Több alkalommal mond beszédet megmozdulásainkon, ugyancsak ez vonatkozik a kiváló szónokra és íróra Santamariára. Kormos Vilmos indul a szenátusi választásokon mint a DLP jelöltje, de nem lett beválasztva. Lengyel Mihály a Melbourne Hungaria Soccer Klub elnöke mint liberális képviselőjelölt indul a választásokon, szintén eredmény nélkül.

1968-ban a Victoriai, New South Walesi és Dél-Ausztráliai szövetségek kiküldötteinek a Magyar Házban tartott megbeszélésén merült fel először annak gondolata, hogy Ausztrália különböző városaiban élő magyarok számára tartsanak műsorokkal tarkított Találkozót, ahol a nagy távolságra eső városokban élő régi barátok összejöhetnek. Az elhatározást tett követte és a három nagyváros közül a középen fekvő Melbourne lett megbizva az első nagyszabású Találkozó megrendezésével, névszerint a Victoriai Magyar Szövetség.

A hat napig tartó Találkozót 1969 december 31-től 1970 január 5.-ig a VMSZ megrendezte. A főérdem Kádár Istvánt illeti, aki összhangba hozta a Sydneyből, Adelaideből, Perthből, Canberrából, Wodongából és Newcastleből látogató magyarok különböző műsorszámait. Nívós irodalmi esten, amelyet Galló Géza rendez, ausztráliai magyar írók és költők saját műveikből adnak elő. A változatos programok közül ki kell emelni a Sidney Myer Music Bowlban rendezett műsoros-estet, mely egy viharos, esős, szeles hideg este zajlott le. Ennek ellenére mégis kétezer ember vett részt, hogy gyönyörködjön a táncsoportok, énekkarok, zenekar és egyéni szereplők által előadott műsorban. Számos megbeszélés, sportesemény is lezajlott a hat nap alatt. A Találkozóval egy időben tartják az ausztráliai magyar Jambore-t 450 cserkésszel, akik hat városból érkeznek. A táborban résztvesz Bodnár Gábor a Magyar Cserkész Szövetség Amerikában élő ügyvezető elnöke.

1972-73ban van a Találkozó Sydneyben és 1975-76ban a III., Adelaidben. Mindkét alkalommal a melbournei szereplők és a közönség szép számmal vesz részt és járul hozzá a Találkozók sikeréhez.

A IV. Találkozó helyéül ismét Melbourne lesz kijelölve 1978 december-1979 januárban, a 28 tagú bizottság Urbán István a VMSZ főtitkárának irányításával. A program: Szilveszteri Bál, Megnyitó előadás, Irodalmi, Ifjúsági, Záróelőadás, népművészeti, képzőművészeti, bélyeg kiállítás, nemzet-politikai, történelmi előadássorozatok, kirándulás, erdélyi és délvidéki vacsora, ifjúsági megbeszélés, Magyar Nők értekezlete, AMSZ gyűlés, védnöki és katona vacsora, sakk, asztali tenisz, bridge, labdarugás, golf, tenisz, röplabda és vívás szerepelnek.

A Találkozó méreteire jellemző, hogy tíz táncsoport vesz részt a különböző városokból 282 fiatallal. A 9,000 dollár jövedelemből 5,500 a más városokból érkező táncsoportok költség hozzájárulásra, 2,000 a melbournei Magyar Iskolára és 1,000 az AMSZ könyvkiadó Alap-ra van fordítva.

Ezen a Jamboreen 360 cserkész táborozik a Melbournetől nem messze fekvő Gembrookban. Külföldi vendégeink sorában üdvözljük ismét Bodnár Gábort és feleségét Ágneszt, Németországból Ft. Kölley Györgyöt és Msgr. Varga Gábort..

II. Rész.

Nagy tervek megvalósítása.

Hazai kapcsolatok.

A 70-es években fellendült társadalmi élet következményeként a westgarthi Magyar Ház egyre szűkebbnek bizonyult. Megfelelő nagyságú parkolóhely hiányában a hatóságok nem engedélyezik a tulajdonukban levő szomszédos telken egy nagyobb helyiség felépítését. A belső városrészek magas ingatlan árai miatt nyilvánvalóvá vált, hogy parkolóhelyre alkalmas nagyságú terület vétele az aránylag olcsóbb, fejlődésének kezdeti fokán álló, külső keleti városrészekben lehetséges, ahol különben is, a magyarság tulnyomó többsége él. Egy nagyobb Magyar Ház építésének lehetőségét főképp a cserkész-csapatparancsnoka, Fálós István és Fenntartó Testülete szorgalmazza. Ugy érzik, hogy egy újabb Szövetkezet alakítása, kimondottan az ifjúsági tevékenység kihangsúlyozásával, a magyarság szélesebbkörű részvételét eredményezné, mint az eddigi Magyar Ház Szövetkezetet, melyről általánosan az terjedt el, hogy az javarészt a Rákóczi egyesület és az MHBK tagjaiból lett toborozva. 1977 elején megalakul az Ifjúsági Szövetkezet - "Hungarian Youth and Cultural Centre Co-Operative" néven. A Szövetkezet céljául tűzi ki egy új Magyar Központ keretében az ifjúsági épület létrehozását, bármely mennyiségű részvény jegyzéssel, azzal a megszorítással, hogy szavazati joggal azok rendelkeznek, akik legalább \$500-t fizetnek be.

Ezzel egyidejűleg alakul a harmadik Szövetkezet, Hungarian - Social Club Co-operative Ltd., néven, mely céljául tűzi ki az új Központban egy étteremmel is rendelkező klubhelyiség felépítését, először 10,000 dolláros, amikor ez nem sikerül, 1,000 dolláros részvény-jegyzéssel.

Végül 1977 második felében alakul a Regnum Co-operative Society Ltd., melynek egy templom építése a célja a Központ területén. Ezek a Szövetkezetek 1977 októberében az építkezés és fenntartás egyetemes irányítására, megalkotják a csucsszervezetüket Hungarian Community Co-Operative Association Ltd., néven, melynek igazgatósága a Szövetkezetek kiküldötteiből tevődik össze. Valamennyi Szövetkezet, Victoria állam Co-operative törvénye alapján a Registry of Corporate Affairs felügyelete alatt működik.

Az építendő Magyar Központ számára, Jandó Gyula és Hende Sándor közös földbirtokukból felajánlanak egy nagyobb területet és hamarosan megindul a részvényesek toborozása. Azonban kiderül, hogy a földdarab nem alkalmas a Központ építésére, mivel villany, gáz, és víz

bevezetésére még hosszú ideig nem kerülhet sor. A felajánlók újabb javaslata az, hogy egy megfelelőbb helyen kifizetik a telek árát, ha a melbournei magyarság biztosít \$ 100,000-t, egy éven belül az építkezéshez, jobban mondva annak megindulásához szükséges alaptőkét.

A Jandó és Hende család valóban megveszi a Knox City Council-től a Központ öt és fél acres területet \$ 80,000-ért, mely összegért részvényeket kapnak a négy Szövetkezetben.

Hatalmas propaganda indul el az építkezéshez szükséges tőke előteremtésére. Hetey Sándor a csucs ügyvezető igazgatója egymás után írja a lelkesítő cikkeket az ujságban. 1978 elején többek között így ír: -"Most már igazán nem hivatkozhatunk arra, hogy X vagy Y-nak nem tetszik a Magyar Ház Szövetkezetnek egyik vagy másik igazgatója, vagy, hogy miért van a Magyar Ház Westgarthban. A terület kitűnő és négy Szövetkezet működik. Aki négy Szövetkezet közül egy megfelelőt sem talál magának, annak legfőbb ideje lenne egyszer már nyitott - szemmel nézni a tükörbe. Most azután igazán megvan mindenkinek a lehetősége, hogy azt a közösséget támogassa, amelyik izlésének és érdeklődése körének megfelel, csak éppen támogasson valamit!"

A szépen hangzó cikkeknel sokkal többet ér a személyes megkeresések révén gyűjtött összeg, valamint a különböző rendezvények sorozata, melyek sikerét Linka Márton, az Ifjúsági Szövetkezet elnökének szervezőképességét bizonyította. 1978 november végén \$102,000 áll rendelkezésre az építés megindításához.

Az építkezés azonban mégsem indulhat meg, az igazgatók a terveken vitatkoznak. Általános megegyezés szerint a westgarthi Házat mindaddig nem lehet eladni, amíg az új Központ első épülete el nem készül. Ez érthető, jogos a félelem, hogy az eladás és az új épület elkészülte közötti hosszú idő alatt szétesnek azok a csoportok, melyek eddig használták a régi épületet, ha nem jöhetnek össze. A régi épület eladása nélkül tehát a Magyar Ház Szövetkezetnek nincs pénze, hasonlóképpen áll a Social Club is. Az Ifjúsági Szövetkezetnek megvan a kezdéshez szükséges összeg, mely az erre koncentrált gyűjtés folytán napról - napra emelkedik. Ehhez hozzájárul a Regnum Co-operative azon határozata is, hogy először az ifjúsági épület készüljön el és ennek értelmében minden pénzüket ebbe az épületbe fektetik be. Az igazgatók javarésze tehát azon véleményen van, hogy az új Központ első része az Ifjúsági Otthon legyen, a Magyar Ház Szövetkezet és a Social Club pedig annak elkészülte után. Hetey Sándornak azonban az a véleménye, hogy egy és félmilliós kölcsönrel valamennyi épületrész egyidőben épüljön, majd szerez erre bankkölcsönt.

Mivel a két véleményt nem lehetett egy szintre hozni, Hetey Sándor 1979 szeptemberében lemondott az ügyvezető igazgatói tisztségről, azal a megjegyzéssel, hogy az egész Központ építéséből nem lesz semmi, ezért többé nem vesztegeti az idejét. Ekkor veszi át Faith Ferenc a Magyar Ház Szövetkezet titkára az egész Központ ügyvezetői tisztségét. Közben folyik a gyűjtés az építésre, a szervezők munkabíró képessége csodálatos. Koncertek, kirándulások bálak szinte egymást követik. A cserkészek házról - házra járva ezerszámra adnak el ötletesen készített térképet, összegyűjtenek 20,000 használt téglát, melyeket megtisztítanak és ezek lesznek felhasználva az épület földalatti részén. Ha véletlenül van egy hétvége, amikor nincs rendezvény, szorgos kezek bozótot irtanak, fákat vágnak ki és megjelennek a bulldózerek a talajt egyengetik. A vasbeton alap beöntése után megkezdődik az építés munkája Szabó Géza irányítása alatt, aki díjmentesen vállalta az építés levezetését a nagyszámu, önkéntes munkás segítségével. Karácsonyra már áll a falak egyrésze. Elkészül a földszint és így sor kerülhet az emelet építésére. Koszó Károly és Chanádi András kőművesek több mint százezer téglát építenek be néhány hónap alatt s mire beáll az esős évszak Gál László jóvoltából elkészül a tető is. Az építkezés folyamatosága biztosítva van további \$50,000-ral, már a belső munkák folynak Szegi Mihály építész irányításával.

1981 december 13.-án kerül sor az Ifjúsági épület termeinek megnyitására, melyen zuhogó esőben 2,000-ren vesznek részt. A megnyitáson Jeff Kennett bevándorlási és nemzetségügyi miniszter/Victória Premiere 1992 óta/ a victóriai és federális kormány nevében \$5,000-t ad át 500 drb. szék vásárlására.

Közel három évi munka után a Központ első része megkapja az Occupancy Certificate-et. Az eddigi építési költség \$348,000 melyhez \$37,000-el járult hozzá a Magyar Ház Szövetkezet és a Social Club, a Regnum Co-op. pedig \$54,000-el.

A Központ első épülete tehát elkészült a többi három Szövetkezetnek a működtetéshez nélkülözhetetlen szolgáltató részek anyagi hozzájárulásával. Be lett bizonyítva, hogy az építkezés súlyos bankkölcson igénybevétele nélkül is megvalósulhat, ha a három épületrész nem egy időben párhuzamosan épül, hanem egymás után.

Egy szép napon levél érkezik a Központ igazgatóságához, névszerint nekem, mely közli, hogy megalakult újabb három Co-operative Society: MHBK Co-operative Ltd., Southern Hungarian Co-op. Ltd., és Hungarian Scout Group 54-63 Co-op. Ltd., néven. Szövetkezetenként \$5,000

lefizetése mellett kéri, hogy teljesen egyrangú tagszövetkezetei legyenek a Központ csucsszervének. További feltétel, hogy tagjaik a már meglévő négy Szövetkezetből tetszés szerint átutalják részvényeiket az új Szövetkezetbe. A Központ igazgatósága 6 - 1 arányú szavazás után nem fogadta el a javaslatot a következő érvek alapján: -

- 1/. Az építkezéshez szükséges összeget nem növeli az, hogy a részvényeket átírják az egyik Szövetkezetből a másikba.
- 2/. A kitűzött célra - Ifjúsági otthon, Klubhelyiség, Bálterem és Templom, ez négy épületrész, ehhez már létezik a négy Szövetkezet.
- 3/. A későbbiek folyamán az épületek működtetését megnehezítené, ha négy épületrészt 7 Szövetkezet igazgatósága akarná irányítani, illetve adminisztrálni.
- 4/. Az újonnan alakult Szövetkezeteknek ügyvédnél letett \$5,000 - \$5,000-on kívül nincs több pénzük és a törvény által előírt alapszabályok értelmében szükséges Szövetkezetekénti \$50,000-t a következőképpen próbálják előterjeszteni: Az egyik öt évi, a másik 3 évi haladékosat kér, a harmadik majd akkor fizet, ha egy öreg lakóházukat sikerül majd eladni.

A Központ igazgatósága úgy érezte, hogy az új Szövetkezetek nem képesek a Központ második és harmadik részének építését meggyorsítani. Az új Szövetkezetek feltehetően csak azért alakultak, hogy az építkezés munkájában való részvétel nélkül, csekély összeg befizetésével, beleszólhassanak a dolgok irányításába. A felvételi kérvényt elutasították kérve őket, hogy amennyiben a Központ érdekeit kívánják elősegíteni, ezt ne új Szövetkezetek alapításával tegyék, hanem a már meglévő négy Szövetkezeten keresztül, amint azt Hettyey Sándor, ügyvezető igazgató tisztsége alatt oly lelkesen megírta az 1977-ben írt cikkében.

Az MHBK és a DDMSZ vezetősége az első épület pénzgyűjtő rendezvényein nem jelennek meg, egy centtel sem járulnak hozzá az építési költségekhez, az önkéntes munkából sem ők, sem tagjaik nem vesznek ki részüket, ellenpropagandájukkal a melbournei magyarság egyes nétegeit szembeállítják. S most, hogy az első épület elkészült, az új Szövetkezetek létrehozásával a hét igazgatói helyből hármat akarnak.

A végleges szakításra akkor kerül sor, amikor is a Victoriai Magyar Szövetség sajnálatos módon 1982 márciusában nem hajlandó a

közös kirándulást a Központ területén megtartani. Továbbra is ragaszkodik a Dandenong Show Ground bérletéhez. Ennek következményeképpen két tagegyesület: az Erdélyi Szövetség és a Rákóczi Egyesület kilép a VMSZ-ből.

Nem sokkal később dr. Endrey Antal is, aki nem volt hajlandó mint VMSZ elnök az "Auszttráliai Magyarország" című ujságban egy minősíthetetlen hangú Központot támadó cikket közétetni. A cikk ezután mégis megjelenik, névtelenül. Uzsoki Ferenc lesz az ujság szerkesztője, dr. Elek Sándor a VMSZ elnöke, később az ujságot is dr. Elek szerkeszti, miután Uzsoki Queenslandbe távozott. Néhány év múlva dr. Elek is elköltözik Queenslandbe és ekkor veszi át Fadgyas László a VMSZ elnökségét és az "Auszttráliai Magyarország" szerkesztését, mely az utóbbi időkben egyre ritkábban jelenik meg.

A Központ ifjusági épületének befejezésekor a westgarthi Magyar Ház \$135,000-ért lett eladva. A cserkészek, a Rákóczi egyesület az Erdélyi Szövetség és a Sakk Kör költözik be az új épületbe. A VMSZ bizottsága a Regnum Marianum épületében tartja azóta havi - gyűléseit. Az MHBK a Holy Trinity Hall épületében, Elsterwickben - tartja havonta a családi estétet több - kevesebb sikerrel. Sikeres azonban a minden vasárnap délután próbákat tartó táncsoport, mely 60 - 70-es létszámával, Melbourne legnagyobb együttese és sikerül kinevelni, egy olyan fiatal gárdát, mely a kiváló v. Korchma Miklós tánctanár halála óta képes a táncitanítást folytatni. Gála-báljukat minden év júniusában tartják az Ivanhoe Town Hallban, mely elsőbálozóival a melbournei társadalmi élet talán legmutatványosabb eseménye és ez alkalommal zsufolt házat vonz, ellentétben a havi családi estekkel. Ugyancsak júniusban tartja az MHBK a Hősök emlék - ünnepélyt a Methodist Ladies College nagytermében, melyen igen gyakran résztvesz az Adelaidban működő MHBK táncsoport is.

A 4 - 5,000-re tehető délvidéki réteg, társadalmilag sajnálatos módon, több- kisebb csoportra szakad. Kezdetben volt a Délvidéki Magyar Szövetség, ebből szakadt ki a 70-es évek elején Pénzes Gyula és Tolnai József társasága, mely Demokratikus Délvidéki Szövetség-nek nevezi magát. 1983-ban megalakul a Muhi Mátyás vezetése alatt álló Magyar Kultur Kör, nem sokkal később a Vajdasági Piros Csizma Egyesület. Javarészt délvidékiekből alakul a Kék Duna Sport Klub is. Természetesen a délvidékiek szép számmal vesznek részt a Regnum munkájában és sokan járnak a Központ rendezvényeire.

A DMSZ Claytonban vesz egy házat, majd Bayswaterben, melyet - Klubházzá alakítanak át a szorgos kezek. A DDMSZ-nek Maribyrnongban

van egy háza.. A kék Duna Sportegyesület pedig öltözőkkel ellátott kisebb épületet tart fenn saját labdarugó pályáján. Majdnem minden csoportnak van táncegyüttese, melyek közül legjobb a Horváth Elvira vezetése alatt álló Kultur Kör tánccsoport. Ez az egyesület magyar iskolát is tart fenn.

A sportélet a 60-as évekhez képest bizonyos hanyatlást mutat, ami természetesen velejárója annak, hogy egyre kevesebb fiatal lehet bekapcsolni a sport-klubokban való szereplésre. A Melbourne - Hungaria labdarugó csapat, mely 20 évvel ezelőtt bajnokságot nyert az első osztályban, egyre veszít népszerűségéből. Amint csökken a magyar származású játékosok száma, úgy csökken a mérkőzéseken a közönség száma is. Így egyre nagyobb gondot okoz a Klub anyagi fenntartása és 1986-ban feloszlik a valamikor nagyhirű csapat. A Moomee Ponds, majd Hawksburn néven játszó amatőr csapat Wantirna Hunok néven újjáalakul, a Road Construction Authority tulajdonát képező területen, melyet a Központ bérbe vett, /szomszédos telek/. Ezen a csapat labdarugó pályát létesít \$6,000-ral, majd öltözőket épít a Központ épületében. Tagjai nagyrészt délvidéki fiatalok, a későbbiek folyamán itt is több idegen játékos található.

Ráskövy István olimpiai birkózó, néhány évig fenntart egy birkózó szakosztályt. Kezdetben szép számmal vettek részt magyar fiúk, közöttük Laczkó Róbert, aki ausztrál bajnokságot nyert, kor és súlycsoportjában. A Központ támogatásával, Amerikában a világbajnokságon is részt vett. Amint az évek mulnak a fiatalok egymás után maradnak el és mivel újabb tagok nem akadnak, a szakosztály megszűnik.

Burai Gyula alapítja meg a Judó egyik fajtájának, a Tae Kwan Do-nak csoportját a Központban. A csoport ma is működik, sajnos az elmaradt fiatalokat ausztrálok pótolják. Rövid életű volt az 1982-ben megindult asztali tenisz szakosztály, mely az ifjúsági épület földszinti helyiségében állította fel asztalait. A Központba áttelepült cserkészcsapat tisztjei 1983-ban recordot jelentő 40 új cserkészt avattak. A Korvina csapat Kovássy Marianne cserkész-parancsnok vezetésével szintén gyarapodik a 20 éven felüli fiatalság soraiból. Ma is sikeresen működik.

Nagy hatást ér el a Regnum Co-operative ifjúsági Gárda tagjaiból szervezett fuvószenekar, mely Szabó József festőművész kiváló szervező munkájának eredménye.

Az ifjúság népszerű tevékenysége, a magyar táncok tanítása is nagy lendülettel indul a Központban, Kozma Márton tánctanárral. 1983 végén a Pozsonyból érkezett Quittner János veszi át a szakszerű tanítást.

A perthi Találkozón új számokkal lép fel Új Szóttas népitánc együttes néven. Az új Központban a szokásos családi esték és bálók mellett egyre több a kulturális esemény is. 1983-ban rendezik a március 15.-i és októberi ünnepélyt. Sajnálatos módon a VMSZ nem akar tudni a Központ létezéséről, ezért ők ausztrál termekben, magas terem-bér fizetése mellett szintén rendeznek hasonló ünnepélyeket.

Csepelyi Rudolf irodalmi délutánokat tart, Ambrózy Anna hangversenyeket a Caritás javára, Gerőcs Sándor főzőtanfolyamot indít. Polgár Lajos a Turáni Történelmi Társaság keretén belül a magyarság történetének honfoglalás előtti korát kutatja. A Segítő Szolgálat heti öt délután telefonszolgálatot tart, az európai menekült táborokban tartózkodókat segítik Ausztráliában való letelepedéshez, lakást és munkát keresnek számukra. Gulyás Györgyi, Galló Géza, Simkó József, Faith Anny, majd Fazakas Lola küldik a Sponzoráló leveleket a bécsi Ausztrál Követségre. 1983-ban tartják az első mozi előadást, melyet azóta közel száz követett. Minden hét szerdáján a Sakk Klub érdekfeszítő lépései játszódnak le sokszor a hajnali órákig. Ez az épület a melbournei magyarság valódi központjává vált két év leforgása alatt.

Peter Spyker a nemzetiségi ügyek minisztere megnyitja a képző és iparművészeti kiállítást, melyet Koren Endre igen alapos szaktudással szervez. Melbourne, Sydney, Adelaide és Perth 42 művészrel 183 tárgyat állít ki. Az SBS Televízió részletesen számol be a kiállításról.

Pappá szenteli Melbourne érseke az itt felnőtt Rigó Istvánt, akinek tiszteletére Ft. Varga Zoltánnal együtt diszvacsorát adnak a Központban. Ft. Rigó Istvánt később Rómába küldik tanulmányainak folytatására, visszatérte után az érsekségen kap megbízást.

A melbournei magyarságot összefogásra hívó legszebb példa talán az 1983-ban tartott gyertyafényes karácsonyi ünnepély, ahol az égő gyertyák fényében mintegy ötszázan éneklik a hagyományos karácsonyi énekeket a csillagos éjszakában, a szabadtéri színpad betlehe-mesei játékait követve, a katólikus, református és evangélikus lelkészek szeretetreintő szavaival.

Megállás nincs, hamarosan gondoskodnunk kell a Magyar Ház Szövetkezet báltermének és a Social Club helyiségeinek építésére. Elkezdődik ismét a házról - házra való járás, az újabb részvényesek toborozása. Az épületek tervei is elkészültek: Jandó Gyula, Kiss László, Urbán István, Anda István és Szegi Mihály elképzelése szerint. Sajnálatos módon csak a Club számára terveztek konyhát. Ezért a magy -

terem is erre szorul, szinpadra sem gondoltak a nagyteremben. Koszó Károly és Chanádi András szinte megállás nélkül emelik a téglalakat, a csatornázás is befejeződött Szabó Gyula szakmunkájával, '84 közepére felkerül a tető is.

Igen ám, az épület kívülről már késznek látszik, alább hagyott a lelkesedés a részvények jegyzése terén. \$ 10,000-os kölcsön azonban lehetővé teszi a padló lerakását, melyet Gajdosik Pál irányít, - Révész Attilával együtt, 20 önkéntes munkás hat hétig tartó kalapácsolásával.

Az első Szilveszteri bál jövedelme biztosítja a \$ 11,000-t, mely a két terem közötti harmónika ajtókra szükséges.

Szegi Mihály visszavonulása után Révész Attila a szakképzett irányítója az építkezési munkáknak.

Másfélélves szünet áll be az építkezés menetében. Ennek különböző ujratervezések és főleg anyagi okai vannak. A Regnum Co-operative, az Ifjusági Szövetkezet, valamint újabb részvényesek ajánlanak fel kölcsönöket, így a kölcsönök együttesen \$84,000-t tesznek ki 1986 végére. Az építkezésnél résztvevők közül ki kell emelni a következő önkéntes munkásokat: - Gajdosik Pál, Koszó Károly, Bánkuty József, Gulyás László, Harangozó István, Jandó Gyula, Hende Sándor, Olgyay Ferenc, Kazi Sándor, Kiss László, Mártonhelyi Pál, Milotay Lajos, Mrena Imre, Ollé Lajos, Polgár Lajos, Süllý Sándor, Szabó Gyula, Tanczos Lajos, Törköly Ferenc, Kovács István, Tóth Mihály, Jandó László, és még sokan mások. A menyezetet és a villanyszerelés egy részét viszont már csak fizetett munkával lehet végrehajtani. Közben a sportolók is elkészítik az alagsorban az öltözőket Topcsov János vezetésével, valamint a Rákóczi egyesület szobáját és 1990 körül végre is elkészül a gondnoki lakás. A nagyterem és a Club építése \$436,000-ba kerül. A korábban említett \$84,000 kölcsönt 1991 végére sikerül visszafizetni.

Egyébként az építkezési láz valahogy nem akar elmúlni. A két terem elválasztó harmónika-ajtó kiegészítéseként ötletes megoldással, könnyen leszerelhető hangfogó fal készül. 1990-ben az ifjusági terem menyezetét kicserélik, ugyancsak a villanylámpákat is az év végén pedig Atyimás Emil, Szabó Gyula és Vető Tibor új, modern pavillont építenek a kirándulóhelyen.

Az építkezés befejezése után hamarosan rájön az igazgatóság, hogy pénzügyi problémáink még nem értek véget. 1987-ben levelet kapunk, melyben a Knox City Council hivatkozva a telekvételi szerződésre, követeli, hogy a Boronia Rd-ot szélesítsük ki 80 méter hosszúságban saját költségünkön, mivel a Központ bejáratánál a gépkocsik akadályozzák az uton járó forgalmat. Ez a levél \$47,500-ba kerül. Három évvel később további \$25,770-et költünk a belső utak és 23 új parkolóhelyre.

Ezek a kiadások csak az autóközlekedés megkönnyítését - szolgálják, de nem oldja meg felszerelési követelményeinket. Erre a célra Koren Baby lankadatlan szorgalommal 1986-ban hétvégi ebédeket szervez önkéntes dolgozókkal és egy félév leforgása alatt sikerül összegyűjteni azt a pénzt, melyből a legszükségesebb konyhafelszerelést és étkészletet lehet vásárolni. Mire ez megvalósul elfogynak a vasárnapi étkezést igénylők és kimerül a néhány önkéntes dolgozó.

Hasonló kísérlet történik 1988-ban, amikor Atyimás Erzsi, Vető Olga és Révész Marika minden vasárnap délután egy "Kávézó"-t

nyitnak az Ifjusági Szövetkezet felszerelése javára. Néhány hónap elteltével ezt is abba kell hagyni, az igen gyér látogatottság miatt. A harmadik próbálkozás, a Kalocsa táncegyüttes Fenntartó Testület tagjai: Szabó Edit, Tóth Teréz, Karczag Csöpi és Barics Magdi főznek ebédet, néhány jól sikerült vasárnap után ezt sem pártfogja a közönség, megfelelő propaganda ellenére, Nem kevésbé a lelkes igazgatóság csalódását váltja ki, akik minden fizetés nélkül, napi munkájuk mellett igyekszenek a fenntartó költségeket előteremteni.

1986-ban egy újabb ötlet jön a Bingó. Ezt Maurer Sándor és a Korvina cserkészcsapat tagjai vezetik. A hetenként tartott játék sikerre tesz szert, sok ausztrált is vonz. Sajnos, a közelben egyre több helyen megnyíló és magasabb nyereményeket biztosító játék miatt a Központban csökkenni kezd a játékosok száma és 1990 márciusában már nem volt értelme a sok munka mellett tovább folytatni. Minden esetre a \$ 17,500 jövedelem beszerezte a hangszerelést, a színpadi világítást és a nagyterem előcsarnoka számára a szőnyeget.

Az 1978-79-es melbournei Találkozó után következőt, Sydneyben rendezték 1981-82-ben. Ezt követően 1984-85-ben Perthben rendezik a VI. Találkozót, melyre az Ansett társaság külön repülőgépet indít - Melbourneból. A magas utiköltségek fedezésére a Központ jelentős összeggel járul hozzá a fiatalok kiadásaihoz. 1987-88-ban van az Adelaidei Találkozó, mivel ez a város közel van Melbournehez többszáz ember vesz részt, 25 fős tánccsoport és 18 tagú ifjusági zenekar, továbbá 94 fiatal a Regnum, MHBK és a DDMSZ ifjusági csoportjaiból. Ezenkívül számos egyéni szereplő is közreműködik, melyek közül kiemelkedő az Erdélyi Szövetség tagjai által előadott, Sütő András székely drámája: az "Advent a Hargitán" Gulyás Györgyi rendezésében.

A 80-as évek elején, mivel Victoria államban elismert érettségi tantárgy lett a magyar nyelv, egyre több helyen tartanak magyar iskolai tanítást. Egymás után indulnak - Springvaleben, Maryboroughban, Prahranban és Fitzroyban, sőt még Geelongban is a magyar nyelvoktatások.

A legjobban működő a Regnum-Iskolája, mely most már négy évtizede tanítja a fiatalságot dr. Orosz Márta és tanári karának fáradságteljes munkája révén. A legsikeresebb év 1988, amikor a számos alsóbb osztályú diák mellett, 17 fiú és leány teszi le az érettségi magyar nyelv és irodalomból.

A Központban is indult nyelvtanfolyam 1985-ben, három év után kellő-számu résztvevő hiányában az Education Department beszünteti. Ennek talán érdekessége az, hogy több vegyesházasságból eredő gyermek vett részt^{mit} azok, akiknek mindkét szülője magyar. A cserkészeknél a segéd-tiszt jelöltek magyar történelemből és földrajzból vizsgáznak. Ezeket a rendszerint két évig tartó tanfolyamokat Faith Ferenc csapat-tiszt tartotta hosszú évekig.

A Regnum egyházközség az évek, vagy inkább évtizedek folyamán rendszeresen tartja havi családi estjeit. Ezek különösen akkor voltak igen népszerűek, amikor Ruttkay Arnold még melbourne-i lakos volt és humoros műsorokkal szórakoztatta a megjelenteket. Emellett minden évben megtartották a husvéti bucsut a Szent István Bált és a Szilveszter estét, melyeket ma is tartanak.

A Független Magyar Református egyház a 70-es években összekötésbe lép a canberrai Magyar Követséggel és a Nagykövet ettől kezdve rendszeresen megjelenik rendezvényeiken. Sokan ezt rossz néven veszik és elmaradnak az egyházközségtől. Ezek számára két gyülekezet alakul, Burián Tamás lelkész a külső keleti városrészek, Keresztesi Flórián László lelkész pedig, a belső városrészek lakóinak tart is -tentiszteletet a 80-as évek közepe óta.

Az evangélikusoknak Kemény Péter perthi lelkész tart évente néhányszor istentiszteletet 1989-ben bekövetkezett haláláig. Az egyházközséget jelenleg Dabasy János gondnok tartja össze.

A 80-as évek közepétől, magyarországi művészek és a Jugoszláviához csatolt területekről származó zenekarok felfedezik Ausztráliát. Illetve azt a tényt, hogy jó üzletet csinálhatnak az itt élő magyarokból. A szereplő humoristák és énekesek: Nagybandó, Hofi, Kor-da, Koós, Solti, a cigányzenekarok: Déki Lakatos és Lendvai Csócsi, a 70 tagu, bandákból összevont nagy zenekar, a délvidékiek közül : a 3 + 2, a Hetes fogat és a Szivárvány együttes. Ez utóbbiak különö-sen népszerűek a délvidéki egyesületeknél, alkalmanként olyan össze-gért, amelyért a helyi zenekarok 5 vagy 6-szor szolgáltatnak zenét. A közönség kívánságának eleget téve a Központ is kénytelen ezeket a drága zenekarokat szerepeltetni. További sikeres műsort adnak itt Sebestyén András és Kelemen Csaba, Budapestről. Egyéb látogatók viszont nem okoznak anyagi megterhelést. 1985-ben egy a Központban tartott vacsorán vendégül látjuk az öttusa világbajnokságon résztvett magyar csapatot, mely első helyezést ért el. A Tungsram kosárlabda csapatot is megünnepeljük itt tartózkodásuk alatt. Megismerjük a deb-receni Uj délibáb együttes tagjait is szintén egy vacsora alkalmá-val. Majd Fa Nándor és Gál József beszámolóját hallgatjuk arról,

hogy járták körül a földgolyót a Szent Jupát vitorlás csónakkal , 1986-ban Puskás Öcsi két alkalommal látogat el hozzánk, újabb régi patinás nevű labdarugók: Grosics Gyula és Kárpáti György, Papp László egykori boxolóval. A sportolók hosszú sorát pedig akkor látjuk, mikor Melbourneben rendezik a Veterán Atléták Világ-bajnokságát 1987 végén. Mivel a 34 főnyi csapat anyagi okok miatt képtelen Hotelben megszállni, nagy részüket a Központ kisebb helyiségeiben helyezzük el és ételmezzük. 14-en pedig közeli magyar családoknál lesznek elszállásolva, három hetes itt tartózkodásuk alatt.

A nyugati világban élő írók és költők is szép számmal jönnek. A Központ kapui mindig nyitva állnak előttük. Érdekes előadást tart a Kanadából érkező dr. Kovács Ernő, az Egyesült Államokból dr. Varga László és Zas Lóránt, a németországi Tollas Tibor és Eorbandi Gyula.

1985-ben A Victorián Ethnic Affairs Commission bejelenti, hogy hajlandó pénzt költeni a magyarok népszámlálására, amennyiben azok egységes szervezetet tudnak e célból létrehozni. Így alakult meg a Victoriái Magyar Társadalmi Szervezetek Szövetsége amelynek a kitűzött cél elérése érdekében, most már majdnem valamennyi csoport tagja az első években. A békés megegyezés érdekében dr. Elek Sándor a VMSZ elnöke lesz elnök, alelnök pedig a Központ egyik igazgatója, Anda István, ennek lemondása után Atyimás Erzsébet. A népszámlálás 1986 folyamán történik, melyen Ambrózy Anna, a szervezetek segítségével, összesen 1,325 családot látogat és tölti ki a 93 kérdést tartalmazó kérdőíveket. A néhány éven keresztül tartó adatokat feldolgozó munka eredményeit Ambrózyné - A Survey of the Hungarian Community in Victoria címmel könyv alakjában jelenteti meg a victoriái és federális ethnic minisztériumok támogatásával. A nagy összefogás a népszámlálás után felbomlik, dr. Elek elköltözik Queenslandbe és dr. Endrey az új elnök, a VMSZ pedig kilép a szervezetből. A többi csoport, köztük a Központ és a délvidékiek, maradnak. Dr. Endrey távozása után, Ambrózy Anna az elnök, később Koren Endre veszi át ezt a tisztséget és a titkár Orosz Tibor.

A Segítő Szolgálat kezdeményezésére indítják meg az ismeretterjesztő előadásokat, minden hónapban tartanak valamilyen témából érdekes előadásokat. Simkó József, Koren Endre és Ittak Ferenc kitartó szervező munkájának köszönhető, hogy a hét évvel ezelőtt megindult csoport több mint 80 előadást magában foglaló sorozata még mindig tart, azonban sajnálatosan nem a megkívánt számú hallgatóság részvételével. Hasonló módon lehet nyilatkozni a Központ könyvtáráról, mely 1,600 magyar és magyar tárgyú angol nyelvű kötettel rendelkezik, ez a szám adományozások révén állandóan növekszik, de csak a könyvek,

nem az olvasók. /1992-ben 600 könyv lett kölcsönözve/. A könyvtári teendőket Faith Anny látja el, aki az utóbbi hónapokban átszervezte a katalógust.

A Segítő Szolgálat igen aktívan működik. 1988-ban pl. az európai menekült táborokból érkezőket /16 család/, kell támogatni az Ausztráliába való letelepedés első hónapjaiban. Az erdélyi helyzet is egyre romlik és megindul a ruhacsomagok küldése, melynek komoly postaköltségeit is ez a szervezet fizeti, költségeiket koncertek rendezésével pótolják.

88-ban Az Erdélyi Szövetség \$ 4,726-t küld Budapestre az ottani erdélyi menekültek számára, majd \$2,752-t a következő évben. Ezeket az összegeket a Központban szervezett rendezvényeken teremtik elő.

Dr. Nagy László ittjártakor 1989-ben, Linka Márton a Korvina cserkészcsapattal közösen rendez egy vacsorát, melynek \$ 2,300-os jövedelme Budapestre lett küldve, szintén az ott tartózkodó erdélyi menekülteknek.

Amikor híre jött, hogy Ceausescu buldozerrel akarja eltüntetni az erdélyi falvakat, egy rendkívüli gyűlésen megalakult az S.O.S. Transylvania Bizottság, /átalakult Emberjogi Bizottsággá/melynek első elnöke Burián Tamás református esperes, majd ennek lemondása után Kövesdy András. A Bizottság 1988 augusztusában tüntetést rendez Melbourne főteréntöbb mint 2,000 ember részvételével, ahol meghívott politikusok beszédet tartanak, 8,000 aláírást gyűjtenek, melyet a cserészek távgyaloglással, Polgár Elizával a sor elején, Canberrába visznek Gareth Evans külügyminiszternek.

Amikor 1989 decemberében jön a borzalmas temesvári vérengzés híre a karácsonyi ünnepély hirtelen átalakul tiltakozó nagy-gyűléssé és az ünneplő közönség, kb. 800, percek alatt összead \$ 6,000-t, mely összeg a Máltai Segélyszolgálat révén Budapesten keresztül eljut Temesvárra.

Patayné, Donáth Klára, a népművészetek kiváló szakértője, aki az elmúlt években számos népviseleti ruhát tervezett a tánc csoportok részére, komoly anyagi támogatást kapott 1987-ben az Australia Council -Visual Arts and Craft Board-tól, hogy készítsen fali díszítéseket a Központ nagyterme számára.

A művésznő közel negyven hölgyet toborzott, akik igen nagy szorgalommal himezték az általa előrajzolt diszítés motívumait. A sok kisebb - nagyobb darab összeállításának, egy hatalmas egészbe foglalásának nehéz munkáját Klára asszony egyedül végezte és sikerült egy színpompás művészi értékű darabot alkotnia. Teljesen az ő munkája a 360 aranyozott motívummal ellátott fa-lapból összeállított fali diszítés, melynek minden darabját egyenként ragasztotta fel egy hatalmas méretű táblára. A három évig tartó munka végre 1991-ben elkészült és azóta két 5 x 3 méteres magyaros mintájú kompozíció disziti a nagyterem falait. Az ünnepélyes felavatást J. Kennan, Victoria akkori - helyettes miniszterelnöke végezte, számos ausztrál és magyar vendég jelenlétében.

Az ifjúság tevékenysége is megélénkül. A Korvina cserkészek otthona egy öreg vasuti kocsi, melyet kívülről - belülről magyaros mintákkal kidiszitettek és használhatóan berendeztek. A zenekar és a - táncgyűttes részvétele a Moomba fesztiválon, A Shell Folkloric fesztiválon, szereplésük a castlemainei "Buda" épület ünnepségén, stb., az ausztrálok nagy tömegeivel ismertetik meg a magyar kultúrát. Ujabb csoportjuk a Magyar Ifjúsági Klub /MIK/, melynek törekvése összefogni az olyan husz éven felüli fiatalokat, akik kinőttek már a cserkészetből, vagy tánccsoportokból, jobban mondván más természetű elfoglaltságot kívánnak. Társadalmi rendezvényeket tartanak, vonzóköriük nagy, több mint 300 fiatal jelenik meg táncestélyükön. Három tánccsoport működik: a Délibáb Solymosy Kálmán, a Kalocsa - Horváthné, Nesz Marianne és az Erdély - Trefeli József tanításában. Nemcsak előadásainkon szórakoztatnak, hanem ausztrálokkal és más ethnic csoportokkal is ismertetik a magyar táncok szépségeit. A Nyolcvanasok Klubja is megalakult, amelynek tagjai az 1980-as évek folyamán vándoroltak be Ausztráliába. Pintér Károly volt a fő mozgatója ennek a csoportnak. Két évig működtek a Social Klubban, azután megszűntek.

A média terén "Nemzeti Ujság" címen 1984-ben a VMSZ-ből való kilépése után dr. Endrey Antal indított egy új lapot. Magyarországra történt visszatelepülése óta a lap Hódmezővásárhelyen jelenik meg. A "Magyar Élet" című lap egyre nivósabb lesz, magyarországi eseményekről részletesen tájékoztat. Csapó Endre 1993-ban fél évet tölt Budapesten és így az ausztráliai emigráció szemszögéből ismerteti az ottani helyzetet. Polgár Lajos hetenként tart beszámolót a Központ eseményeiről 1982 óta.

A 3 EA rádióállomás magyar adásainak irányítását 1983 óta Ámon Antal végzi, munkatársai: Pintér Károly és Szigeti Éva. A heti három órás adás politikai és helyi társadalmi híreket, személyi interjúkat és hírszolgálatot tart Budapestről is a Magyar Távirati Iroda közvetítésében.

1990 közepe óta egy másik adás is van a 3 ZZZ hullámhosszán, mely főképpen zeneszámokat közvetít, Orosz Marika és Nagy Gábor rendezésében.

Páter Varga Zoltán S.J. a Melbourneben élő katolikusok lelkesze 1988 novemberében hirtelen meghalt. A következő tizenöt hónap alatt az érsekségem dolgozó, de beteges Sas István tartotta a miséket, aki 1991 áprilisában szintén meghalt.

Az új plébános, Kiss János 1990 februárjában érkezik Ausztriából. Friss erővel lát neki az egyházközség újjá szervezésének. Az eddig csak a South Yarra-ban levő templomban tartott szent misék mellett, most Sunsine-ban és kéthetenként a Központban tart miséket, lehetővé téve azokon való részvételt, a nyugati és keleti városrészekben lakók számára. Havonta egyszer tart misét Geelongban is.

1987-ben egy MHBK táncsoportbeli szülő felhívta a Központ ügyvezető igazgatóját, hogy remény van az évek előtti viszály elsimítására és talán arra, hogy az MHBK a Központban tartja rendezvényeit a jövőben, mivel a jelenlegi hely távolról sem megfelelő. Ennek következtében, két igazgató, Faith Ferenc és Kiss László két alkalommal tárgyal vezetőjükkel, Hetey Sándorral. Az igazgatóság egyhangú jóváhagyásával felajánljuk, hogy az MHBK Co-operative Ltd., lépjen be az Association-be, mint a Központ ötödik Szövetkezete \$ 50,000 befizetése ellenében, egy igazgatói hellyel a csúcs-igazgatóságban. A pénza bálterem és a Social Club befejezésére lenne fordítva. Hetey Sándor megtekinti az épületet, de határozni nem tud, mert közben már a Manréza újjáépítéséről is tárgyal a hawthorni plébániával. Azóta a bálterem és a Social Club régen felépült, ugyszintén a Manréza. Az MHBK pedig Prestonban bérel egy termet. Ezek szerint úgy néz ki, hogy egyetlen ajánlatunk sem elfogadható.

Az Árpád Öregotthon bizottság 1988-ban alakul azzal a céllal, hogy az idősebb, de magukat ellátni képesek számára otthont teremtsen. Sajnos nem olyan sikerrel, mint azt Sydneyben már évtizedekkel ezelőtt és Adelaide-ben néhány évvel ezelőtt létrehozták. Jóllehet a federális kormány által másfél-millió áll rendelkezésre, azonban ennek az összegnek csak töredéke használható a telek vásárlásra. Az

Eredetileg tervezett telken nem sikerül építeni, így csak 1992-ben tud a bizottság, Mészöly György elnöklése alatt megfelelő telket vásárolni személyi kölcsönök segítségével és az építkezés csak 1993 végén kezdődhet meg, ifj. Gémes Árpád építésszámológép iránymutatásával. A telek, a Központtól sétáló távolságra van, üzletnegyedek szomszédságában, orvosi rendelők és kórházhoz közel, az épület '94-ben elkészül.

Itt meg kell említenem, hogy az 1989-es év nagy eseménye a cserészek által Melbourne-től 70 km-re fekvő több hektár nagyságú föld vásárlása, melyet \$205,000-ért kaptak meg. Pálos István szivós munkájának eredményeként 1992-ben már kifizetik a teljes vételárat és ezzel lehetővé teszik, hogy az ifjúságnak van egy nagyszerű táborozóhelye.

A nyolcvanas évek végén nagy változások történnek Kelet-európa országaiban. A több mint negyvenéves szovjet uralom végéhez közeledik, a változások Magyarországon kezdődnek. 1989-ben először Gulyás Jenő, majd dr. Nagy László látogatnak el a Központba, ahol ismertetik az otthoni eseményeket és tájékoztatnak az alakulóban levő Magyar Demokrata Fórumról is. Néhány hónappal később viszont egyes érzelmekkel hallgatjuk Király Zoltán szegedi képviselőt, aki az 1990 évi választás előtt néhány héttel tart kielégítőnek nem mondható beszámolót.

A magyarországi választások eredményeként, a külföldön élő magyarság viszonya is természetesen megváltozik az otthoni kormánnyal szemben. 1990 október 23-án, meghívásra különböző államokból érkezett vezető személyiségek lépik át, az akkor még szűkös canberrai nagykövetség küszöbét, nem kis meglepetéssel, hogy megismerkedjenek az új nagykövettel dr. Pordány Lászlóval, munkatársaival és azok családtagjaival. Ez a találkozás egybe van kötve az 1956 októberi szabadságharc emlékünnepeivel. Itt történik megemlékezés Jászszentgyörgy Géza külügyminiszter közeli látogatásáról. A nagykövet és felesége november elején tekint meg először Központunkat és így alkalom adódik valamennyi igazgatóval találkozni.

A 1987/88 adelaidei Találkozón tartott AMSZ gyűlésen a Központ felajánlotta helyiségeit az 1990/91 melbournei Találkozó színhelyéül. A "Magyar élet" 1990 februári számában nyilvánosságra lett hozva a Találkozó programja, megjelölve az egyes rendezvények helyét. Sajnálatos módon, több változás történik a későbbi hónapokban és az eredetileg a Központban tervezett rendezvények átkerülnek a Manrézába különböző kifogásokkal. Meglepő az az elhatározás, hogy az elszakított területek rendezvénye át kerül a Manrézába, holott ennek befogadóképessége csak 300. Az Erdélyi szövetség tart egy másik rendezvényt, melyen 450-en vesznek részt. Általános vélemény szerint jobb lett volna ezt az ebédet

csak a Központban rendezni, ahol mind a 750 személy bőven elfért volna együtt, kellemes léghütéses teremben.

Dr. Pordány László fővédnökként nyitja meg a Találkozót december 30-án a Methodist Ladies College színháztermében, melyet közel 1,200 főnyi közönség zsufolásig megtölt. Kisebb - nagyobb surlódások ellenére, a körülményekhez képest a Találkozó sikeres. Az előadások, misék és istentiszteletek látogatottsága, lelkeszeink megelégedésével és a rendezők elismerésével fogadják ugy a szereplőket mint a közönséget.

Feltűnik azonban a helyi tehetségek - írók, zenészek, szavalók, énekesek stb., lecsökkentett részvétele a műsorszámokban. Először fordul elő, hogy a sydneyi, brisbanei és canberrai táncscsoporthok nem lépnek fel ezen a Találkozón. Amerikából érkeznek és szerepelnek: Neszlényi Judit, zongoraművész, Stirling Györgyné -Tárczy K. Erzsébet énekesnő, Dukász Anna a közismert színésznő, Zas Lóránt író és Szedenits Jenő. Ismét vendégeink Bodnár Gábor a Cserkész Szövetség elnöke, valamint Dömötör Tibor református püspök, szintén az Egyesült Államokból.

Két előadást szeretnék kiemelni : Ruttkay Arnold "Nosztalgia estjét és Altorjai Bori, sydneyi hivatásos színésznő "Föl -földobott kő" című szindarabját.

A Találkozó befejezése után a Jamboreen, ausztráliai magyar cserkészeinken kívül két magyarországi segédtiszt is részt vett, az új cserkészpark árnyas fái alatt felvert sátoztáborban, s bizonyára sok szép, színes élményt vittek magukkal haza, az óhazába.

Ebben az évben van a mozielőadások tízéves jubileuma és egyben a századik magyar film bemutatása, Polgár Lajos és Koszó Károly rendezésében.

A Magyarországgal ujonnan felvett kapcsolatok révén, most már egyre gyakrabban fogadjuk nevezetesebb személyek látogatását. 1991 február 13.-án Tőkés László nagyvárad református püspök, a temesvári hős érkezik, Veres K. Attila segédpüspök és dr. Pordány László nagykövet kíséretében. A Központ ifjúsági termében tart beszédet, részletesen elmondja a temesvári eseményeket. Néhány nappal később Szebik Imre budapesti evangélikus püspököt látjuk vendégül. A hónap végén az Ausztrál Parlament vendégeként, dr. Mózes Mihály, Pap András képviselők érkeznek Budapestről dr. Dornbach Alajos, az országgyűlés alelnökének kíséretében.

Március végén dr. Miklósházy Attila, a külföldi magyarok katolikus püspöke jön Kanadából, részt vesz a nagypénteki és nagyszombati szertartáson, majd a husvéti nagymisét tartja több ezer ember jelenlétében, a Regnum Marianum egyházközség udvarán. Másnap egy tiszteletére rendezett ebéd után, az építendő templom alapkövét helyezi el a Központban.

Hamarosan megismerkedünk egy hathónapos tanfolyamra érkezett magyarországi szakemberek csoportjával, akik Melbourneben tanulmányozzák a nyugati gazdasági, technikai stb., rendszert, hogy hazatérve ott alkalmazni tudják. A tanfolyamok költségeit az ausztrál állam fedezi.

Elérkezik az a nap, melyre évtizedek óta vártunk, az utolsó szovjet katona elhagyja Magyarország területét - 1991 június 30.-án. A megemlékezés két részből áll: - ünnepélyes istentisztelet délben és műsor, vacsorával egybekötött hálaadó ünnepség, a Victoriai Magyar Emberjogi Alap rendezésében. R.W. Hawke miniszterelnök táviratban köszönti a magyarságot, a három ausztrál politikai párt szenátorokat és képviselőket küld, akik rövid beszédekben emlékeznek meg erről a nevezetes eseményről. A City of Knox polgármestere is részt vesz, ott vannak a horvátok, szlovákok, észtek, lettek, litvánok, ukránok, lengyelek kiküldöttei.

A társadalmi élet egyre jobban összpontosul a Központ termeiben. Rendszeresen itt tartják a nemzeti ünnepeket: a március 15.-i és az októberi megemlékezéseket. Az évek során Szabó József, Linka Márton, Kayser András, Faith Anna, Koren Endre és Urbán Ferenc felváltva rendezi ezeket. Magyarországi művészek is ellátogatnak: Koós János és Dékány Sarolta, Oszvald Marika és Hidvégi Miklós. Ezek koncertjét az Ifjúsági Szövetség rendezi, élén Atyimás Erzsébet és Vető Tibor.

Csepelyi Rudolf minden évben megrendezi az Édes anyanyelvünk ünnepének irodalmi délutánját, melyen saját és mások, szebbnél - szebb költeményeket adnak elő tehetséges szavalók. Megalakul a Nunawadingi Idős Magyarok Klubja, mely Eartha Lajos elnök és Koren Baby szervezésében kéthónaponként rendszeresen tart ebédeket a Social Club helyiségében,

mely egyébként kezd népszerűvé válni magánrendezvények használatára. A nagyobb termekben bálakat rendeznek nemcsak magyarok, hanem a legkülönbözőbb nemzetiségi és ausztrál csoportok is. Szükséges a termeket bérbeadni, mert a fenntartási költségeket a magyarság képtelen előteremteni, ezek az összegek a 90-es évek elején már elérik a \$60,000-t. Emellett szükség van nagyobb összegekre fejlesztés céljaira is. 1990 közepén készül \$25,000 költséggel a kaputól a három épületrész bejáratáig vezető ut és 23 parkolóhely, mely a régebben készülttel együtt most 95 aszfalttal borított parkolóhelyet jelent. Ennél többre, sajnos nem jutott.

A Regnum Marianum otthon újra - éled, Kiss János plébános érkezése utáni néhány hónap alatt bővebb betekintést nyert az egyházközség életébe és mint a jó pásztor testileg, lelkiileg alaposan felkészülve kezd hozzá délkeresztje alatt végzendő munkájához.

Ismét népesebbek a havi családi esték, gyakran irodalmi vagy más kulturális műsorral. Minden vasárnap délből ebédet szolgáltatnak mérsékelt áron, a magyar iskola is működik és az egyházközség különböző csoportjai. Kovács János az egyházközségi elnök, édesanyja Annus néni pedig izletes ételleivel vonzza a vendégeket. Könyves Éva a női csoport vezetője, kulturális vonatkozásban működik Zsembery Mária. Az év legnagyobb eseménye és pénzszerzés forrása még mindig a Husvét-i bucsu, mely 35 év után még mindig ezreket vonz. A Szent István bálak 1990 óta a Magyar Ház Szövetkezettel közös rendezésben a Központ termeiben vannak. A Szent István ünnepélyeket is itt tartják, Zsembery Mária rendezésében. A Melbourne-ben működő és főleg délvidékieket vonzó egyesületek, gyakran tartanak táncos mulatságokat, habár a megjelenők létszáma, közel sem olyan nagy, mint néhány évvel ezelőtt, kisebb helyiségeket bérelnék ki. A Fitzroy-ban székelő Független Magyar Református egyház az egyetlen, amely évi bálját az Ivanhoe-i városházán tartja sikeresen. A többi csoport már feladta a díszes, sokat mutató városházi termeket.

Az egyesületek száma szaporodik: kettészakad a "Piros csizma", most már van "Vajdasági piros csizma" és "Eredeti piros csizma" egyesület is. A Kék-Duna labdarugó Klubról egyidejűleg semmi hírt nem hallani. Megalakul a Szabadságharcos Szövetség, dr. Fekete Péter és Apró József vezetésével. Idős Magyarok Klubjai létesülnek: St. Albansban, Springvale-ben, Prahranban, a már meglévő Nunawadingi mellett. Valamennyi nagyszámú tagot nevezhet magának.

Az újabb látogatók sorát Illyés Kinga nyitja meg, a kiváló erdélyi előadóművésznő néhány hetet tölt Ausztráliában kísérelőjével. Linka Márton megszervezi előadó estjeit a különböző nagy városokban, mindenütt nagy sikere van drámai stílusával.

Horváth Béla Magyar Demokrata Forum /MDF/ országgyűlési képviselő csodálattal szemléli a könyvtárat és Budapestre visszatérte után több történelmi könyvet ajándékoz fiataljaink és más olvasóközönségeink számára.

Dr. Pordány László nagykövet kíséretében 1991 október végén néhány napos tartózkodásra érkezik a híres Lakitelek alapítója és szellemi irányítója, Lezsák Sándor feleségével és Gyarmati Dezső MDF országgyűlési képviselő, az 1956-os melbournei Olimpia legendás vízipoló bajnoka és felesége Bara Margit, az ötvenes évek legnépszerűbb színésznője. Több mint ötszáz személy részvételével van nagygyűlés a nagyteremben. Következő nap megjelennek az Erdélyi bálon, közvetlenül adelaidei utjukról visszatérve. A megjelent közönség nagy lelkesedéssel fogadja őket és Lezsák Sándor egyszerű, de nagyszerű beszéde után \$ 14,760-t adományoznak a Lakitelek Alap kulturális céljaira. A VMSZ Manrézában tartott gyűlése után társas vacsora kerül sorra, barátságos beszélgetéssel.

1991 december 8.-án ünnepli a Központ első épülete megnyitásának tizedik évfordulóját, az Ifjúsági és Kulturális Szövetkezet ökumenikus istentisztelettel és zászlószenteléssel dr. Pordány nagykövet és Wészely Tibor sydneyi főkonzul részvételével.

Néhány héttel később tiznapos táncszemináriumot tartanak Atyimás Erzsébet szervezésében Sydney, Brisbane, Canberra, Perth és Melbourne néptáncosai számára, Tesik Péter és Harmatos Mária Szegedről érkezett tánctanárok irányításával. Az Ifjúsági Szövetkezet fáradthatatlan vezetői és néhány szülő napi három étkezésre főztek és terítették át - lag 150 személyre tiz napon keresztül. Befejezésként a Camberwell városházán tartott előadáson mutatják be tudásukat a résztvevők. A szeminárium gondolatát az vetette fel, hogy mivel Magyarország felé már megindult, jobban mondvá megnyílt minden ut, most megkeressék az összekötő kapcsolatot a népi táncot otthon őrzőkkel, annak rajongóival és az eddig alig ismert népitáncok összegyűjtőivel.

Ujabb látogatók Budapestről: dr. Hasznos Miklós országgyűlési képviselő, a Keresztény Demokrata Nép Párt alelnöke, aki a VMSZ meghívására érkezik és a Manrézában tart politikai beszámolót. Őt követi dr. Kiss Gyula munkaügyi miniszter, aki a Social Clubban tartott vacsora keretében ismerteti az otthoni gazdasági helyzetet és az ezzel bekövetkezett munkanélküliséget. Néhány hónappal később dr. Gergátz Elemér - Földművelésügyi miniszter hasonló tájékoztatást nyújt, az ő minisztériumát érintő kérdések szempontjából.

Az év második felében dr. Kádár Béla a nemzetközi gazdasági kapcsolatok minisztere beszél Magyarország gazdasági helyzetéről, problémáiról és a közeljövő legfontosabb feladatairól. A látogatásokkal kapcsolatos szervezési munka javarészét Faith Anny végzi, az étkezéseket Soós Bella.

A Szabad Magyar Református Egyház meghívására Hegedüs Lóránt református püspök érkezik Budapestről, akinek ausztráliai útját Burián Tamás esperes szervezi meg. A püspök egy vacsora keretében nagyhatású beszédben ismerteti a magyarországi egyházak jelenlegi állapotát, és az előttük álló hosszú utat, mely az ország népének erkölcsi és szellemi felemelkedéséhez kell, hogy vezessen, kihangsúlyozva a magyar szaporodásnak fontosságát.

Közel három hétig tartózkodnak a Központ területén a Globe expedíció tagjai, akik érdekes videó előadást tartanak több helyen világszerte utjukról. Egy Ikarus autóbusszal, fantasztikusan felszerelve, indultak el Budapestről, Ázsia különböző országain keresztül eljutottak Ausztráliába, Amerikába és másfél éves utazás után jutottak vissza Magyarországra.

Wittner Mária az 1956-os szabadságharc után halálra ítélt szabadságharcos a főszereplője az októberi ünnepélyeknek, akit a Szabadságharcos Szövetség hozat ki Ausztráliába. Ez alkalommal két megemlékezés van: a Központban és a VMSZ által rendezett ünnepélyen a Manrézában.

Canberrában a nagykövetség megemlékezésén néhány a szabadságharcban résztvevő melbournei kitüntetést kap a magyar államtól, többek között Apró József, dr. Fekete Péter, Pálos István és Kiss Zoltán.

Az év folyamán a Központ, az Erdélyi Szövetség, a Victoriai Magyar Társadalmi Szervezetek Szövetsége csatlakozik a Magyarok Világszövetségéhez, ugyszintén az Ausztráliai Magyar Szövetség /AMSZ/. A Budapesten tartott Magyarok Világtalálkozóján Sydney-ből Kardos Béla, az említett három melbournei szervezetet pedig Ámon Antal képviseli. Ezem a nyáron az MHBK tánccsoportja is Magyarországra repül, ahol néhány hetes tartózkodás alatt számos városban lépnek fel igen nagy sikerrel és történelmük ismeretével gazdagodva térnek vissza.

Dr. Pordány László canberrai Nagykövet javaslatára tartják évente kétszer az Ausztráliai Magyar Tanácskozásokat, valamennyi nagyváros vezető embereinek részvételével. Már az első alkalommal felmerül a demokratikus Magyarország és az elszakított területek intézményeinek támogatása. Az Ausztráliai Magyar Szövetség "Nemzetvédelmi Alap"-ot létesít, melyet 1989-92 években a VMSZ kezel és 1992 közepéig \$10,300-t juttat el a Kárpát medencébe, jelentős része az MHBK gyűjtésében.

A Magyar Központ szervei és a többi VMSZ-hez nem tartozó csoportok közvetlenül küldik el a segítségre szánt összeget az általuk kiszemelt helyekre, az első években Erdélybe és az onnan elmenekültek támogatására. Később Magyarországra, elsősorban az elszakított területek fiataljainak tanárképzésére. Linka Márton rendezvényei az olimpiai csapat Sevillában való részvételére, majd a Bős-Nagymaros-Duna csatorna elleni propagandára. Az utóbbi időkben a Délvidékről menekülők javára fordítják az összegyűjtött pénzt, ebben tevékeny részt vesz az Ifjúsági és Kulturális Szövetkezet, a Regnum Marianum, a cserkészek, DDMSZ, Kultur-Kör és a Piros Csizma.

1993 júniusáig Melbourne magyar szervezetei \$106,128-t juttattak el a Kárpátmedencébe, ebből \$86,224 a Magyar Központban tartott rendezvényekből és adományokból jött össze.

Ez év közepén Hetey Sándor újabb gyűjtést indít el a Magyar Egyeztető Testület elnöksége nevében, melynek célja az 1994 évi választási költségek előteremtése, a keresztény, nemzeti alapon álló képviselő jelöltek részére. Néhány hónap alatt a gyűjtés \$17,357-t eredményez.

Az W. Ausztráliai és Új-Zélandi Magyar Tanácskozást 1993 júniusában tartják a Központban a Kövesdy András elnöksége alatt álló Victoriái Magyar Emberjogi Alap szervezésében, a megjelent 170 személy étkezését a Regnum Marianum Egyházközség látja el. A délelőtti program angolnyelvű: Kerry Sibra a canberrai szenátus elnöke, Rosemary Crowley a családügyi kérdések minisztere és Rod Kemp tart beszédet. Mindhárom szenátor járt Magyarországon, ismeri az ország problémáit és szoros kapcsolatot tart fenn az itteni magyarsággal is. Matuska Márton újvidéki újságíró "A megtorlás napjai" című könyv szerzője, szintén angolnyelvű ismertetőt tart a volt Jugoszlávia területén dúló háborúról és annak következményeiről, mely az ott élő magyarok százezreit is súlyosan érinti. A délután folyamán Kardos Béla ismerteti a Magyarok Világszövetségét, európai és amerikai útjának hasznos részleteit. Hosszas vita folyik a magyar-ukrán alapszerződésről. A szünetben Papp József követségi tanácsos egy Budapestről érkezett kiállítást nyit meg.

Az időjárás viszontagságai miatt a téli hónapokban egyre több gondot okoz a gépkocsik parkolása a Központ területén. Az igazgatóság felkéri a magyar rendezvények vezetőit, hogy a belépőjegyek után minden alkalommal fizessenek be hozzájárulást a parkolóhelyek burkolására, dr. Milotay Lajos pedig egyénenként kezdeményez gyűjtést. 1992 elején elkészül a kerítés, vízvezető csatorna és 400 tonna kavics lesz szét-szórva. Majd mikor Gulyás Sándor elhunyt végrendeletéből \$43,915 jut a Központra és az említett gyűjtések és rendezvények jövedelméből megépül a templomhoz vezető ut, valamint 104 aszfalttal borított parkolóhely készül 1993 május és 1994 április között \$82,069 költséggel. Ezzel a parkolóhelyek száma eléri a 200-at.

A Központ nagytermének és a Klubhelyiség építésének befejezése után négy évvel 1992 áprilisában újból megindul az építkezés. Ez alkalommal a másfél évtized előtt elképzelt templomra kerül sor. Zágon Lajos építészmérnök vállalja nemcsak a tervek elkészítését, hanem a munka levezetését is. A katolikus, református és evangélikus egyházközsségek közös templomául fog szolgálni, melyhez a katolikus érsekség is beleegyezését adja s így ez az épület Melbourne első ökumenikus templomaként épül.

Megindul a hatalmas arányú gyűjtés Kiss János plébános szervezésében, buzdító szavaira, ujság cikkeire két hónap alatt előteremtik az első százezer dollárt. A reformátusok Burián Tamás, az evangélikusok Dabasy János irányításával gyűjtenek. A rendezvények sorozatát Baranyai Imola és Bognár Magdi szervezi. A Magyar Ház és az Ifjúsági Szövetkezet minden támogatást megad a Regnum Co-Op-nak, további anyagi támogatást nyújt az Erdélyi Szövetség, Kultur Kör és a DDMSZ. Az esős időjárás dacára a földmunkák és betonozás hamarosan elkészül, emelkednek a falak Koszó Károly keze alatt és hamarosan tető alá kerül az épület. Hende Sándor az anyagbeszerző és szakmunkás toborzó. A munkában nincs megállás, szakemberek önként jelentkeznek, másfél év alatt kb. 150-en. Az anyagvásárlásra szükséges pénz valahonnan mindig előkerül, a külső munkák már tulnyomórészt befejeződtek. Most következnek az aprólékos sok időt igénybevevő belső munkák, melyek februártól októberig tartanak. Hónapokig készül el a menyezet és egyéb famunkák, melyet ácsok, asztalosok magas állványokon végeznek, közben villanyszerelők, csempézők, festők, vízvezetékszerelők is szorgalmasan dolgoznak. Az utolsó fél-év anyagbeszerzője Fehér Zoltán, aki gyakran naponta ötször is szalad anyag után. Dékány Gyula a csoport szakácsa pedig rendszeresen főz naponta 15-20 személyre. A művészeti díszítésekkel kifaragott ol-tár Piller István munkája. A különböző tájegységeket képviselő pár-

nákat egyesületek hölgyei himezték, a művészi faragású csillár az Erdélyi Szövetség ajándéka.

A megcsappant pénzállományt az egymás után sűrűn tartott rendezvények jövedelméből sikerül feltölteni. Október elején már a szőnyeg lefektetésére kerül sor és készen vannak a padok. E hónap végén megérkezik a harang is, mely a dunántúli Örbottyánban készült.

Több mint 1500 személy jelent meg 1993 november 7.-én amikor a Központ két egybenytított termében Monsignor G. Cuđmore a magyarok barátja celebrálta Kiss János plébános és Ft. Rigó István segédletével a harangszentelő szentmisét, a reformátusokat Nt. Burián Tamás lelkész, az evangélikusokat, egyház-felügyelőjük Dabasy János képviselte. Az istentisztelet végén a celebráló papok a hivektől követve kivonultak a templom elé, ahol megáldották és felszentelték a ragyogó napfényben uszó harangot. Az áldás kiterjedt a hivek által megcsendült kis emlékharangokra is. Felemelő látvány volt, amint a harang lassan, méltóságteljesen felemelkedett a toronyba és itt Ausztráliában megkondult az Örbottyánban készült harang a sok könnyes szemű hívő örömeire és Isten dicsőségére.

Következő héten került sor a templom szentelésre, hasonlóan méltó kerektek között. Ez alkalommal közel 2,000 ember jelent meg. A szertartást Sir Frank Little Melbourne katolikus érseke, dr. David Stolz evangélikus püspök, református részről a Uniting Church moderátora, Nancy Bomford végezte. Az ökumenikus istentisztelet befejezéseként dr. Fordány László nagykövet, Antall József miniszterelnök ez alkalomra küldött üzenetét olvasta fel. Ezt követően Bolváry Miklós, Paskai László esztergomi érsek és a magyar püspöki kar táviratait ismertette a megjelentekkel. Mindkét alkalomról részleteket mutattak be a budapesti televízióban is.

A templom szentelést követően kéthénapos "nyári szünet" következett az építkezési munkálatokban. Február elején újból megjelentek a dolgozni kívánók és néhány hetes munkával elkészült 480 urna számára a temetkezési hely a templom harangtornya alatt, melyet dr. Miklósházy Attila a külföldi katolikusok Kanadában élő püspöke szentel fel 1994 márciusában.

Ezt követően a templom alagsorában egy mintegy 80 személy befogadására alkalmas helység készül egyházközségi célokra.

Még november folyamán megismerkedtünk a Hódi házaspárral, akik megdöbbentő képet nyújtottak a délvidéki magyarság helyzetéről. Néhány nap alatt megalakul a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének melbournei szervezete hogy támogassa az otthoniakat, Csik Katalin elnöklete alatt. A Központ Social Clubjában december 10-én tartott gyűlésen dr.Hódi Éva ismerteti a Vox Humana Emberbaráti Szeretetszolgálat céljait és működését. A megjelent egyesületek és egyének ezer dolláron felüli összeget adományoztak a Vox Humana munkájának eredményes folytatására.

Szintén novemberben volt itt Csurka István, aki a Victoriai Magyar Szövetség vendégeként tartott előadást a Magyar Központban, meglehetősen gyér hallgatóság előtt ismertette a választással kapcsolatos elképzeléseit. Két hónappal később ugyancsak a VMSZ meghívására jött dr.Nagy László, aki függetlenként kíván fellépni a képviselő választásokon.

Antall József miniszterelnök halála mélyen megdöbbentette a melbournei magyarságot. A Központ Szent István templomában számosan vettek részt a temetés napján tartott ökumenikus gyászsistentiszteleten, ahol Galló Géza méltatta az elhunyt érdemeit és Isten segítségét kérte, adjon erőt és lehetőséget a magyar népnek mindazon feladatok elvégzésére, amelyeknek e sokat szenvedett miniszterelnök utolsó éveit szentelte.

Mint minden évben, ez alkalommal is gyertyafényes karácsonyesti műsor és Szilveszteri bál fejezte be a Központban rendszeresen látogatók számára az 1993-as évet.

Január első felében rendezték Sydneyben a IX. Ausztráliai Magyar Találkozót, melyen a Központ részéről a Délibáb és Kalocsa népi tánccsoportok sikerrel szerepeltek, rajtuk kívül Melbourneból a Gyögyösbokréta is fellépett.

A néhány hónappal előbb megalakult MDF Baráti Köre 1994 február 4.-én, Galló Géza elnök által szervezett vacsoráján dr. Pordány László nagykövet osztotta ki az 1956-os Szabadságharcban tevékenyen résztvevők számára, a köztársasági elnök által adományozott emlékérmeket és az 56-os szellemet ápolók számára az emléklapokat. A vacsorán résztvett a Budapestről látogatóba érkezett Somkuti Ágostonné, az MDF alapító tagja, aki igyekezett választ adni a májusi képviselőválasztásokkal kapcsolatban feltejt kérdésekre. Ezt követően Koszó Károly videóról levetítette Antall miniszterelnök temetési szertartását.

Hosszú hónapok előkészítő munkája után február 5.-től-13.ig rendezték meg a Folkfest-et, melyen 28 nemzetiségű csoport vett részt, Melbourne különböző városrészeiben elosztva. Magyar részről a szervező-bizottság tagjai: Szadovszky Ferenc /aki egyben az egész Folkfest központi bizott-

ságának is tagja/, Atyimás Erzsébet, Koren Endre, Kövesdy András és Éva Linka Márton, Urbán Ferenc, Vető Tibor és Olga, konyhafőnök Jandó Péter, műszaki vezető Rostás Mátyás, pénzügyek intézője Faith Ferenc.

A megnyitó előadáson dr. Pordány László angolnyelvű beszédében kihangsúlyozta a Folkfest multikulturális jelentőségét és kiemelte a magyar népművészet harmónikus együttélését más népek művészetével anélkül, hogy sajátos jellegéből veszítene. Az említett szervezőkön kívül közel ötvenen vettek részt a kiállítási anyag összeállításában, technikai ügyek végzésében az ételek elkészítésében, a bárban és pénztárban. Hatvan személy, a hat zenekarban, négy táncsoportban, az énekarban valamint egyéni számokkal mutatta be a magyar kultúra remekeit. A kiállítás nagy sikert aratott: a festmények, szobrok, porcellánok, a szebbnél - szebb népviseleti himzések, ruhák, a magyar szoba, Gerőcsné himzési, a cserkész-szülők csigatészta készítő bemutatója. A 3350 látogató 25%-a ausztrál volt. A konyha izletes magyar ételeket készített kilenc napon keresztül, a bárba betérők szívesen kóstolták a császárkörtét, barackpálinkát, bikavért, soproni kékenyelüt, szürkebarátot, hárslevelüt, tokaji bort és egyéb jókedvre hangoló italokat.

Köszönet illeti magyar honfitársainkat, akik a kilenc nap alatt többször látogattak el, élvezettel nézték végig a kiállítást és a műsort. Ez a lelkes támogatás és a sok magyar hölgyvendég szorgalma, akik a rendezőkhöz fordultak kérdésükkel: "Kell-e segítség, holnap bejövünk" buzdít arra, hogy a következő években is a Központ megrendezze a magyar pavilont a Folkfest keretében, remélhetőleg hasonló sikerrel.

Alig fejeződött be a Folkfest, újabb rendezvények sorozata indul a Központban. Februárban Dömöszi-Farkas Bálint jön Budapestről és tart egy nótát, sláger, operett estét, néhány héttel később pedig Korda György és Balázs Klári lépnek fel. A két koncert között pedig a Központ Irodalmi csoportja, Linka Márton rendezésében "A magyar irodalom gyögysemei, zenében, énekekben, prózában" címmel tart két előadást, melyet a továbbiak során Sydneyben, Adelaideben és Canberrában is bemutatnak. Az előadások jövedelme, a később rendezett gulyásparty és a gyűjtés több mint 8,000 dollárt eredményezett a komáromi magyar egyetem javára.

Itt kell megjegyezni, hogy a Kárpátmedencébe juttatott pénzüsszegek tulnyomó része az elszakított területek megsegítésére irányul. Ifjúsági Szövetkezetünk például 3,100 dollárt juttatott a Szegedi Tanárképző Főiskola "Juhász Gyula Alap"-jának, az elhatárolt területekről ott tanuló diákok tanári kiképzésére. A Melbourne-i Szabadságharcos Szövetség pedig az otthoni rászoruló bajtársakat támogatja rendezvényei jövedelméből, a VMDK pedig a délvidékieket.

A magyarországi választások után az első látogató, Nahimi Péter MDF képviselő, aki dr. Pordány László és feleségeik kíséretében látogat el a Központba, ahol értékes tájékoztatást tart az otthoni politikai életéről először a Kövesdy András vezetése alatt álló Emberjogi Alap gyűlésén, majd Galló Géza által szervezett MDF vacsora keretében.

Néhány nappal később egy 35 tagú európai magyar cserkész csoport érkezik tiznapos melbournei látogatásra v. Kölley György müncheni plébános szervezésében. A csoport összeállítása vegyes: Magyarországról, Ausztriából, Németországból, Hollandiából, Svájcban, Argentínából és Braziliából tevődik össze. Valamennyien jól beszélnek magyarul és hamar összemehetnek a melbournei fiatalokkal. Jandó Péter, Hende József, Pálos István és Kovássy Éva szervezi a kilenc napos programot. Itt tartózkodásuk alatt családoknál vannak elhelyezve. További útjuk Sydneybe vezet.

A Központ vezetősége igen nagy gondot fordít arra, hogy a melbournei ifjúság foglalkoztatására minél változatosabb lehetőséget biztosítson. Helyet adott a fiatalabb és idősebb cserkészeknek, táncscsoportoknak, Ifjúsági Clubnak /MIK/, Rákóczi Ifjúsági Körnek, labdarúgó csapatnak és a tevékenységek köre jobban tágul. Néhány hónapja nagy népszerűsége teszt szerű a hetenként kétszer tartott céllövészet Madai Sándor felügyelete alatt. Májusban megindult a péntek délelőtti órákban tartott óvoda Szabó Sylvia szervezésével, melynek jelenleg tizenhét két és öt éves kora óvodása van. Egy játéktér építésére tavasszal kerül sor, az elhunyt Koren Endre elgondolása alapján "Kiskörösi gyermekjátszóter" nevet fogja viselni.

Az "elveszett korosztályokat" /25-45 évesek/ Koppán Kati és Apró Erika igyekszik visszahozni a magyar életbe. Az elmúlt fél évben ötször rendeztek ismerkedő estet 70-100 résztvevővel.

Néhány hete az ifjúsági épület földszinti helyiségeinek átépítése van folyamatban, ahol kötetlenül beszélgetni, billiárdozni, asztali-teniszezni stb., lehet majd az esti órákban a konyha és bár igénybevételeivel, kellemes légkörben. Az építkezést igazgatók végzik a hétvégeken.

Szép számmal vettek részt a fiatalabbak közül is az 1994 júliusában rendezett ebéddel egybekötött Divat bemutató, melyet Kövesdy Éva és Vető Olga szervezett. Hatvan személy közreműködése biztosította a professzionális színvonalon tartott rendezvény sikerét, mely bizonyítja, hogy jó úton haladunk változatos, tetszést nyelő rendezvények tartására.

Néhány hónapja alakult a "Zengő" énekkar, tagjai: Jekler Irén, Kövesdy Éva, Pintér Erzsébet, Szigeti Éva, Vető Olga. Céljuk az eredeti népdalok szélesebb körökben való ismertetése, nemcsak a Központban lépnek fel, hanem multikulturális rendezvényeken is, megérdemelt sikerrel. A Központ hatalmas szabadtérrel rendelkezik, a nyári hőségben a fenyőfák hűs árnyékában alkalom nyílik hétvégeken piknikek rendezésére. Virágos kertek övezik az épületeket, a templom körül számos pálmafa ékeskedik. Ezek rendbentartása nem kis gondot okoz, szinte kivétel nélkül az idősebb korosztály végzi ezt a munkát. Jandó Gyula, Központunk egyik oszlopos alapítója, tizenkét évig végezte a többhektárnyi terület fűvágását traktorral, amelyet ujabban Virág Béla és Mároki Tibor vett át. A kisebb géppel való munkát Polgár Lajos "Krónikás"-unk végzi, a virágok ültetését és gaz irtást a különben is mindenütt segítséget nyújtó Nagy Panni szorgalmazza.

1994 május óta havonta kiadják a Központi "Híradó"-t, Atyimás Erzsébet, Bacsa Nóra, Kövesdy András és Éva szerkeztésében. A négyoldalas tudósítónak célja, hogy szorosabbra fűzze a kapcsolatot az igazgatóság és a közönség között, tájékoztasson az épületben tartott eseményekről és felhívja a figyelmet a közeljövő rendezvényeire.

Amint látom és ismerem igazgatói gárdánkat, újabb tervekben nem szűkölködnék, ahogy az bebizonyosodott a júniusi egésznapos igazgatói konferencián is. Számos újításra készülnek a Központ további fejlesztésére és annak vezetésére.

A Victoriában élő magyarság 45 éves történelmét igyekeztem úgy összefoglalni, hogy a lehető legszélesebb körben próbáljam bemutatni, amint a letelepedés kezdeti nehézségei után az itt élő magyarok egymásra táltak és megalkották egyházi és társadalmi szervezeteiket.

A Victoria államban élők története majdnem kizárólag a Melbourneben élőké, mert hiszen a magyarok 90 %-a Melbourneben telepedett le. Sokan a geelongiak és egyéb helyiségekben eredetileg lakók közül is átköltöztek a későbbiek folyamán ide, mert a hárommilliós nagyvárosban könnyebb volt jobb munkahelyeket és kényelmesebb életmódot találni. Ez is talán egyik oka annak, hogy Geelongban és Wodongában már legalább husz éve jóformán megszűnt a magyar társadalmi élet / az előbbiben egyházira szűkült/, máshol pedig el sem kezdődhetett a szétszórtság miatt.

A figyelmes olvasó észrevehette, hogy írásom első részében többet foglalkoztam színházzal, irodalmi tevékenységgel, sporttal. Ezek az évek folyamán leszűkültek, kellő érdeklődés hiányában.

Írásom második része főleg a Magyar Központ építését, fejlődését és az ott folyó sokoldalú tevékenységet ismerteti. Az egyesületek egy része itt talált otthont magának. Működő szervezetek ennek a hatalmas kiterjedésű városnak területén máshol is vannak. Ezek alkalmilag rendeznek a közönségük lakóhelyéhez közeli városrészben levő bérelt helyiségben egy-egy családi estet, vagy kisebb bált. A hét magyar zenekar /Duna, Kék Fiúk, Székely, Magyar Négyes, Új Hullám, Sógorok és Vurovecz János zenekara/ közül valamelyik bármikor rendelkezésre áll. Néhány egyesületnek van táncegyüttese is: Kultur Kör, Gyöngyösbokréta, MHBK, Piros Csizma. A valóság azonban az, hogy az elmúlt öt év alatt a melbournei magyar élet egyre jobban összpontosul a Központban, mely közel öthektárnyi hatalmas területével és épületeivel a legalkalmasabb a magyarság összefogására. Amit bizonyít az is, hogy sokszázan vettek részt létrehozásában és a befektetett másfélmillió dollárhoz hozzáadva az önkéntes építők munkáját, ma ötmillió értékű vagyont képvisel.

Írásomban felsorolt többszáz név mellett előfordulhatott, hogy valakit kifelejtettem, biztosítom az olvasót, hogy ez nem szándékosan történt. Köszönetem Vető Zsuzsának ezen írásom sokszorosításáért.

